GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2007 m. rugsėjo 11 d. [1]

1. „Gerbiamas Pirmininke,

gerbiami teisėjai,

Byloje, kuriai šiandien skiriame savo dėmesį, nagrinėjamas pagalbą reglamentuojančių Europos anglių ir plieno bendrijos sutarties ([2]) nuostatų taikymo klausimas. <…>

<…>

<…> dar svarbiau <…> sisteminiu požiūriu atskirti (AP) 4 straipsnio c punkte nustatytus draudimus ir (AP) 67 straipsnio nuostatas. Šios problemos sprendimo, kaip Jums, be abejo, žinoma, Anglies ir plieno bendrijos steigimo sutarties aiškintojai ieškojo jau seniai. <…>

<…>“ [3].

2. Kaip ir savo laikais generalinis advokatas M. Lagrange 1960 m. lapkričio 5 d. išvadoje byloje *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* [4], generalinis advokatas K. Roemer atkreipia Teisingumo Teismo dėmesį į subtilią AP 4 ir AP 67 straipsnių taikymo sričių atskyrimo problemą.

3. AP 4 straipsnio c punkte įtvirtintas principinis valstybės pagalbos juodosios

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — EAPB sutartį 1951 m. balandžio 18 d. Paryžiuje pasirašė Belgijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė ir Nyderlandų Karalystė. Ši sutartis įsigaliojo 1952 m. liepos 23 d. ir buvo sudaryta 50 metų. Šis terminas baigėsi 2002 m. liepos 23 dieną.

3 — 1971 m. birželio 10 d. generalinio advokato K. Roemer išvada byloje, kurioje buvo priimtas 1971 m. liepos 6 d. Sprendimas *Nyderlandai prieš Komisiją* (59/70, Rink. p. 639).

4 — 1961 m. vasario 23 d. Sprendimas (30/59, Rink. p. 1).

metalurgijos ir angliakasybos įmonėms draudimas. AP 67 straipsnis savo ruožtu skirtas užkirsti kelią konkurencijos iškraipymams, kuriuos galėtų sukelti tam tikra valstybių narių politika.

4. Šioje byloje Teisingumo Teismas turi dar kartą priimti sprendimą dėl kiekvienos iš šių dviejų nuostatų taikymo srities ir taikytinumo. Nors šis teisinis klausimas nagrinėjamas jau ilgą laiką, mūsų nuomone, Teisingumo Teismas jo niekuomet nebuvo vienareikšmiškai išsprendęs.

5. Šioje byloje kilęs klausimas atspindi du sunkumus, su kuriais buvo susidūrę Europos anglies ir plieno bendrijos (toliau – EAPB) steigėjai kurdami ir įgyvendindami savarankišką valstybės pagalbos kontrolės režimą.

6. Pirmasis susijęs su iš esmės dinamišku EAPB sutartimi sukurtos bendrosios rinkos pobūdžiu. Todėl principinis valstybės pagalbos draudimas, įtvirtintas AP 4 straipsnio c punkte, turėjo būti suderintas su politikos, visų pirma skirtos struktūrinėms ekonominėms juodosios metalurgijos ir angliakasybos pramonės problemoms išspręsti, poreikiams. Šiam tikslui Europos Bendrijų Komisija priėmė įvairias pagalbos juodajai metalurgijai taisykles [5].

7. Antrasis sunkumas susijęs su daline EAPB sutartimi įvykdyta integracija. Pasirašydamos sutartį, valstybės narės atsisakė savo kompetencijos, susijusios su juodosios metalurgijos ir anglies rinkos kūrimu ir veikimu, tačiau išlaikė atsakomybę už savo bendrąją ūkio politiką. Todėl AP 67 straipsnis leido suderinti skirtingą politiką, siekiant apsaugoti bendrąją rinką nuo bet kokio konkurencijos iškraipymo. Vis dėlto Europos ekonominės bendrijos (EEB) [6] sukūrimas 1957 m. kovo 25 d. pakeitė pradines sąlygas. Įsteigus šią naują bendriją iškilo dviejų teisinių sistemų – EAPB ir EB – sambūvio ir jų valstybės pagalbos kontrolės sistemų derinimo klausimai.

8. Ši byla taip pat kelia kitą, kiek platesnį klausimą, nes ji apima daugiau nei EAPB ir EB valstybės pagalbos kontrolės režimų skirtumus. Problema susijusi su teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių principų apsauga, kai

5 — Kas yra Pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės, aprašysime toliau.

6 — Europos Sąjungos sutarties pagrindu tapusi Europos Bendrija (EB).

Komisija nurodo nacionalinėms institucijoms susigrąžinti pagalbą, kuri buvo neteisėtai suteikta kuriai nors įmonei.

9. Šioje byloje 1971 m. rugpjūčio 5 d. Vokietijos institucijos priėmė Įstatymą dėl pasienio zonos su buvusia Vokietijos Demokratine Respublika ir buvusia Čekoslovakijos Respublika (toliau – *Zonenrandgebiet*) rėmimo [7]. Šiame įstatyme buvo numatytos mokesčių lengvatos įmonių investicijoms toje pasienio zonoje. Įstatymą ir jo vėlesnius pakeitimus Komisija patvirtino, remdamasi EB 87 ir EB 88 straipsniais.

10. Remdamasi ZRFG, juodosios metalurgijos įmonė *Salzgitter AG – Stahl und Technologie* [8] pasinaudojo ypatingų atskaitymų ir neapmokestinamų atidėjimų remiantis ZRFG [9] galimybe. Sprendimu 2000/797/EAPB Komisija pripažino, kad ginčijama pagalba buvo su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba (1 straipsnis) ir nurodė Vokietijos Federacinei Respublikai susigrąžinti neteisėtai *Salzgitter* suteiktą pagalbą (2 ir 3 straipsniai) [10].

11. Dėl šio sprendimo *Salzgitter* pateikė skundą Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismui. 2004 m. liepos 1 d. Sprendimu *Salzgitter prieš Komisiją* [11] Pirmosios instancijos teismas iš dalies panaikino ginčijamą sprendimą, nusprendęs, kad Komisija negalėjo reikalauti susigrąžinti pagalbos gavėjui suteiktą pagalbą, nepažeisdama teisinio saugumo principo.

12. Šis sprendimas apskųstas dviem apeliaciniais skundais.

13. Pagrindinį apeliacinį skundą pateikė Komisija ir juo prašoma panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek juo buvo panaikintos minėto Komisijos sprendimo nuostatos dėl nagrinėjamos pagalbos susigrąžinimo. Šiame skunde visų pirma keliami trys klausimai.

14. Pirmasis susijęs su taikytino teisinio pagrindo, t. y. pareigos pranešti apie minėtą pagalbą, aiškumu.

7 — *Zonenrandförderungsgesetz*, toliau – ZRFG.

8 — Toliau – *Salzgitter* arba pagalbos gavėja.

9 — Toliau – ginčijama pagalba arba nagrinėjama pagalba.

10 — 2000 m. birželio 28 d. Komisijos sprendimas 2000/797/EAPB dėl Vokietijos suteiktos valstybės pagalbos *Salzgitter AG*, *Preussag Stahl AG* ir grupės dukterinėms juodosios metalurgijos įmonėms, šiuo metu *Salzgitter AG – Stahl und Technologie (SAG)* (OL L 323, p. 5, toliau – ginčijamas sprendimas).

11 — T-308/00, Rink. p. II-1933 (toliau – skundžiamas sprendimas).

15. Antrasis susijęs su Komisijos elgesiu, vykdant jai priklausančią valstybės pagalbos kontrolės užduotį. Būtina išsiaiškinti, ar, vykdydama savo administracines funkcijas, ši institucija neįvykdė jai tenkančios rūpestingumo pareigos, nagrinėdama pagalbos gavėjos jai perduotus dokumentus, nekonstatavusi, kad apie nagrinėjamą valstybės pagalbą nebuvo pranešta, ir nesiėmusi atitinkamų veiksmų.

16. Trečiasis klausimas susijęs su teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų paisymu, kai Komisija nurodo susigrąžinti neteisėtai suteiktą pagalbą. Reikia nustatyti, ar ypatingomis Pirmosios instancijos teismo nustatytomis nagrinėjamos bylos aplinkybėmis Komisija galėjo teisėtai reikalauti susigrąžinti nagrinėjamą pagalbą, nepažeisdama teisinio saugumo principo. Teisingumo Teismas visų pirma turi priimti sprendimą dėl to, ar Komisijos veiksmai ar elgesys galėjo būti pagrindas pagalbos gavėjos teisėtiems lūkesčiams, galintiems sutrukdyti Komisijai įpareigoti Vokietijos Federacinę Respubliką nurodyti grąžinti pagalbą, o įmonę *Salzgitter* – ją grąžinti.

17. Priešpriešinį apeliacinį skundą pateikė *Salzgitter*, ir juo prašoma panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek jame buvo atmesti pateikti Komisijos sprendimo panaikinimo pagrindai, susiję su nagrinėjamos pagalbos kvalifikavimu ir suderinamumu su bendrąja rinka. Vokietijos Federacinė Respublika įstojo į bylą šiam apeliaciniam skundui palaikyti.

18. Šiame apeliaciniame skunde *Salzgitter* ginčija Pirmosios instancijos teismo nuomonę dėl AP 4 ir AP 67 straipsnių taikymo srities ir taikytinumo. Teisingumo Teismas, be kita ko, turi atsakyti į klausimą, ar AP 4 straipsnio c punktas taikytinas juodosios metalurgijos pramonės įmonei suteiktai pagalbai, jeigu ji patenka į bendrąją pagalbos schemą, kurią prieš tai patvirtino Komisija, remdamasi EB sutartimi, ar vis dėlto šios priemonės įgyvendinimas patenka į AP 67 straipsnio reglamentavimo sritį.

19. Šioje išvadoje pirmiausia pasiūlysiu atmesti *Salzgitter* priešpriešinį apeliacinį skundą. Paaiškinsiu, kodėl, mano nuomone, Pirmosios instancijos teismas nepadarė jokios teisės klaidos, viena vertus, nuspręsdamas, kad Komisija galėjo teisėtai pasiremti AP 4 straipsnio c punktu, pripažindama nagrinėjamas pagalbos priemones nesuderinamomis su bendrąja anglies ir plieno rinka, ir, kita vertus, pripažindamas, kad ginčijamame sprendime Komisija visiškai įvykdė savo pareigą motyvuoti.

20. Antra, pasiūlysiu Teisingumo Teismui patenkinti Komisijos pateiktą pagrindinį apeliacinį skundą. Tolesniame dėstyme teigsiu, kad Pirmosios instancijos teismas

padarė teisės klaidą, nusprendęs, jog pareiga pranešti apie pagalbos priemones aiškiai neišplaukė iš taikytino teisinio pagrindo. Paaiškinsiu, kodėl manau, jog ši pareiga buvo aiški ir besąlyginė, ir kodėl ginčijamas sprendimas, kiek jame nurodoma susigrąžinti nagrinėjamą pagalbą, nepažeidžia nei teisinio saugumo, nei pagalbos gavėjos teisėtų lūkesčių apsaugos principų.

21. Atsižvelgdamas į šiuos argumentus, pristatysiu Teisingumo Teismui iš šios teisės klaidos nagrinėjamoje byloje darytinas išvadas.

I — Teisinis pagrindas

22. EAPB sutartis iš principo draudžia valstybės pagalbą juodosios metalurgijos pramonės įmonėms. Jos 4 straipsnio c punkte nustatyta, jog nesuderinamos su bendrąja anglių ir plieno rinka yra ir dėl to, kad, kaip numatyta šioje Sutartyje, draudžiamos „bet kokia forma valstybių teikiamos subsidijos, parama ar specialiai įvesti mokesčiai.“ (Pataisytas vertimas)

23. AP 67 straipsnyje nustatyta:

„1. Šalių narių vyriausybės praneša (Komisijai) apie bet kuriuos valstybės narės veiksmus, kuriais bus padaryta didelė įtaka konkurencijos sąlygoms anglių ir plieno pramonėje.

2. Jeigu tie veiksmai, sukeldami ne dėl našumo pokyčių didėjančius gamybos sąnaudų skirtumus, gali rimtai sutrikdyti pusiausvyrą, (Komisija), pasitarusi su Konsultaciniu komitetu ir Taryba, gali imtis tokių priemonių:

— jeigu valstybės narės veiksmai daro žalą anglių ir plieno įmonėms, priklausančioms tos valstybės jurisdikcijai, tada (Komisija) gali leisti valstybei suteikti toms įmonėms pagalbą, kurios dydis, sąlygos ir trukmė bus nustatyti su ja sudarytoje sutartyje. <…>

— jeigu valstybės narės veiksmai daro žalą anglių ir plieno įmonėms, priklausančioms tos valstybės jurisdikcijai, tada (Komisija) pateikia tai valstybei rekomendaciją, kaip pašalinti tokias

pasekmes, pasinaudojant priemonėmis, kurios, valstybės nuomone, yra labiausiai suderinamos su jos ekonomikos pusiausvyra.

3. Jeigu valstybė narė sumažina gamybos sąnaudų skirtumus, suteikdama specialias pašalpas ar įvesdama specialius mokesčius anglių ar plieno įmonėms, priklausančioms tos valstybės jurisdikcijai, netaikydama to tos pačios valstybės kitų pramonės šakų įmonėms, tai Aukščiausioji valdžios institucija turi teisę, pasitarusi su Konsultaciniu komitetu ir Taryba, pateikti tai valstybei būtinas rekomendacijas."

24. Remiantis AP 95 straipsnio pirmąja pastraipa, Komisija, Tarybai vieningai sutikus, pasitarusi su Konsultaciniu komitetu, gali priimti sprendimą ar rekomendaciją „visais <…> sutartyje nenumatytais atvejais paaiškėjus, kad, norint anglių ir plieno bendrojoje rinkoje pagal 5 straipsnį pasiekti 2, 3 ir 4 straipsniuose nustatytus Bendrijos tikslus, reikia (tokio) sprendimo ar (tokios) rekomendacijos". Pagal AP 95 straipsnio antrąją pastraipą šiame sprendime ar šioje rekomendacijoje gali būti nustatytos taikytinos nuobaudos.

25. Be to, AP 95 straipsnio trečiojoje pastraipoje numatyta, kad „jeigu <…> atsiranda nenumatytų sunkumų, kuriuos išryškina <…> Sutarties taikymo patirtis, ar esminių ekonominių bei techninių pokyčių, tiesiogiai veikiančių anglių ir plieno bendrąją rinką, kurie verčia pakoreguoti taisykles, pagal kurias (Komisija) naudotųsi savo įgaliojimais, šioje Sutartyje gali būti padarytos atitinkamos pataisos; tačiau jos neturi prieštarauti 2, 3 ir 4 straipsnių nuostatoms ar sukelti (Komisijos) ir kitų Bendrijos institucijų įgaliojimų kolizijos". Remiantis AP 95 straipsnio ketvirtąja pastraipa, šias pataisas siūlo Komisija ir Taryba ir jos pateikiamos Teisingumo Teismo nuomonei.

26. Būtent remdamasi AP 95 straipsnio pirmąja ir antrąja pastraipomis Komisija buvo priėmusi šešis visuotinai taikomus sprendimus, bendrai žinomus kaip „pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės".

27. Šiomis taisyklėmis buvo siekiama imtis priemonių dėl Bendrijos juodosios metalurgijos sektorių ištikusios krizės, tam tikrais tiksliai apibrėžtais atvejais leidžiant suteikti juodosios metalurgijos įmonėms valstybės pagalbą ir taip nukrypstant nuo griežto ir absoliutaus AP 4 straipsnio c punkte įtvir-

tinto draudimo. Šios taisyklės buvo ne kartą keistos, atsižvelgiant į konjunktūros nulemtus rinkos sunkumus.

28. Šiose taisyklėse nustatytos sąlygos, kurioms esant valstybės narės gali skirti su geru bendrosios rinkos veikimu suderinamą pagalbą juodajai metalurgijai. Juose apibrėžta pagalbos juodosios metalurgijos pramonei sąvoka, nustatomos šios pagalbos skyrimo sąlygos ir numatomos procedūrines taisyklės, kiek tai susiję su pranešimu apie pagalbą Komisijai. Į šių taisyklių taikymo sritį nepatenkančiai pagalbai ir toliau taikomas principinis AP 4 straipsnio c punkte įtvirtintas draudimas.

29. Pirmosios pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės buvo priimtos Komisijos sprendimu Nr. 257/80/EAPB [12]. Jos taikytos iki 1981 m. gruodžio 31 dienos. Remiantis pirmųjų taisyklių ketvirtąja konstatuojamąja dalimi, taisyklėmis buvo siekiama sukurti schemą, leidžiančią teikti juodajai metalurgijai specialią pagalbą, tiksliai apibrėžtais atvejais, o bendrų ir regioninių pagalbos schemų taikymą juodajai metalurgijai paliekant Komisijai kontroliuoti, remiantis AP 67 straipsniu bei EB 87 ir 88 straipsniais [13].

30. Pirmosios taisyklės buvo pakeistos antrosiomis pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėmis, patvirtintomis Komisijos sprendimu Nr. 2320/81/EAPB [14], galiojusiu iki 1985 m. gruodžio 31 dienos. Antrosiomis taisyklėmis buvo įtvirtintos griežtesnės normos, reikalaujančios laipsniškai panaikinti pagalbą. Jomis buvo sukurta bendra Bendrijos sistema, užtikrinanti vienodą požiūrį į „bet kokios formos valstybių narių arba jų regioninės ar vietos valdžios finansuojamą arba bet kokią valstybės lėšomis teikiamą specialią ar nespecialią pagalbą juodajai metalurgijai“ [15].

31. 1986 m. sausio 1 d. įsigaliojo trečiosios pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės [16]. Komisija kaltina Vokietijos Federacinę Respubliką suteikus nagrinėjamą pagalbą laikotarpiu, kuris prasideda būtent šia data.

32. Remiantis trečiųjų taisyklių 1 straipsnio 1 dalimi, „bet kokios formos valstybių narių arba jų regioninės ar vietos valdžios finansuojama arba bet kokia valstybės lėšomis teikiama speciali ar nespeciali pagalba

12 — 1980 m. vasario 1 d. Sprendimas, nustatantis pagalbos juodajai metalurgijai Bendrijos taisykles (OL L 29, p. 5, toliau – pirmosios taisyklės).

13 — Taip pat žr. pirmųjų taisyklių 1 straipsnį.

14 — 1981 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimas, nustatantis pagalbos juodajai metalurgijai Bendrijos taisykles (OL L 228, p. 14), iš dalies pakeistas 1985 m. balandžio 19 d. Komisijos sprendimu Nr. 1018/85/EAPB (OL L 110, p. 5, toliau – antrosios taisyklės).

15 — Žr. antrųjų taisyklių 1 straipsnio 1 dalį.

16 — 1985 m. lapkričio 27 d. Komisijos sprendimas Nr. 3484/85/EAPB, nustatantis pagalbos juodajai metalurgijai Bendrijos taisykles (OL L 340, p. 1, toliau – trečiosios taisyklės).

juodajai metalurgijai gali būti laikoma Bendrijos pagalba ir todėl suderinama su geru bendrosios rinkos veikimu, tik jei ji atitinka 2–5 straipsnių nuostatas ([17])“.

33. Šių taisyklių 6 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Apie visus 2–5 straipsniuose numatytos pagalbos suteikimo ar keitimo ketinimus Komisija informuojama taip, kad turėtų laiko pateikti savo pastabas šiuo klausimu. Tokiomis pačiomis sąlygomis ji informuojama apie ketinimus suteikti pagalbą juodajai metalurgijai, dėl kurių ji jau yra išsakiusi nuomonę remiantis EEB sutartimi. <…>“

34. Pagal trečiųjų taisyklių 6 straipsnio 2 dalį, Komisija taip pat informuojama apie bet kokius valstybių narių arba regioninės ar vietos valdžios institucijų arba bet kokios šiam tikslui valstybės lėšas naudojančios įstaigos finansavimo priemonių (pavyzdžiui, dalių įgijimą, kapitalo suteikimą ir pan.) projektus juodosios metalurgijos įmonėms. Komisija nustato, ar šios priemonės turi pagalbos požymių, ir prireikus įvertina jų suderinamumą su trečiųjų taisyklių 2–5 straipsniais.

35. Nustojus galioti trečiosioms taisyklėms 1988 m. gruodžio 31 d., įsigaliojo ketvirtosios, o vėliau – penktosios pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės [18].

36. Kaip ir trečiosios taisyklės, jos taikomos bet kokiai konkrečiai ar nekonkrečiai valstybės narės finansuojamai pagalbai juodajai metalurgijai. Jose numatytos tokios pačios procedūrinės taisyklės, kiek tai susiję su pranešimu apie finansavimo priemones, kurias valstybės narės ketina taikyti juodosios metalurgijos sektoriaus įmonių naudai.

37. Pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės, galiojusios pradedant Komisijos procedūrą, buvo šeštosios ir paskutinės. Jos buvo patvirtintos Komisijos sprendimu Nr. 2496/96/EAPB [19]. Šios taisyklės galiojo nuo 1997 m. sausio 1 d. iki 2002 m. liepos 22 dienos.

17 — Trečiųjų taisyklių 2–5 straipsniuose atitinkamai patikslinamos tyrimų ir kūrimo pagalbos, pagalbos aplinkosaugai, pagalbos juodosios metalurgijos įrenginių uždarymui ir, galiausiai, regioninės investicinės pagalbos suteikimo sąlygos.

18 — 1989 m. vasario 1 d. Komisijos sprendimas Nr. 322/89/EAPB, nustatantis pagalbos juodajai metalurgijai Bendrijos taisykles (OL L 38, p. 8, toliau – ketvirtosios taisyklės), ir 1991 m. lapkričio 27 d. Komisijos sprendimas 3855/91/EAPB, nustatantis pagalbos juodajai metalurgijai Bendrijos taisykles (OL L 362, p. 57, toliau – penktosios taisyklės).

19 — 1996 m. gruodžio 18 d. Komisijos sprendimas Nr. 2496/96/EAPB, nustatantis pagalbos juodajai metalurgijai Bendrijos taisykles (OL L 338, p. 42, toliau – šeštosios taisyklės).

38. Šeštųjų taisyklių 1 straipsnyje „Principai“ nustatyta:

„1. Bet kokios formos valstybių narių arba jų regioninės ar vietos valdžios finansuojama arba bet kokia valstybės lėšomis teikiama speciali ar nespeciali pagalba juodajai metalurgijai gali būti laikoma Bendrijos pagalba, neprieštaraujančia nustatyta tvarka funkcionuojančiai bendrajai rinkai, su sąlyga, jeigu ji atitinka (pagalbos taisyklių) 2–5 straipsnių nuostatas ([20]).

<…>

3. Pagalba, kurios sąlygos atitinka šio sprendimo nuostatas, gali būti teikiama tik laikantis 6 straipsnyje nurodytos tvarkos ir negali būti jokiu būdu išmokama po 2002 m. liepos 22 d.“ (Neoficialus vertimas)

39. Šių taisyklių 6 straipsnyje „Procedūra“ numatyta, kad apie visus ketinimus teikti šių taisyklių 2–5 straipsniuose numatytą pagalbą ir apie ketinimus pervesti valstybės lėšas juodosios metalurgijos įmonėms reikia pranešti Komisijai, kuri įvertina jų suderinamumą su bendrąja rinka. Pagal 6 straipsnio 4 dalies pirmąją pastraipą numatomos priemonės gali būti įgyvendinamos tik Komisijai pritarus ir pagal jos nustatytas sąlygas.

40. Šeštųjų taisyklių 6 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad jei, atlikusi pirminį vertinimą, Komisija mano, kad tam tikra finansinė priemonė gali būti laikoma pagalba, arba abejoja, ar tam tikra pagalba neprieštarauja taisyklių nuostatoms, ji informuoja atitinkamą valstybę narę ir kreipiasi į suinteresuotąsias šalis bei į kitas valstybes nares, kad šios pateiktų pastabų. Jei gavusi pastabas ir suteikusi galimybę tai valstybei narei pateikti atsakymą Komisija nustato, kad pagalba prieštarauja taisyklių nuostatoms, ji priima sprendimą ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo to laiko, kai buvo pateikta visa siūlomajai priemonei įvertinti reikalinga informacija. Jei valstybė narė tokio sprendimo nevykdo, taikomas EB 88 straipsnis.

41. 2002 m. liepos 23 d. nustojus galioti EAPB, juodosios metalurgijos ir angliakasybos įmonėms suteiktos pagalbos vertinimas patenka į EB sutarties taisyklių taikymo sritį.

20 — Šių taisyklių 2–5 straipsniuose atitinkamai patikslinamos tyrimų ir kūrimo pagalbos, pagalbos aplinkosaugai, pagalbos juodosios metalurgijos įrenginių uždarymui ir regioninės pagalbos, numatytos bendrosiose pagalbos schemose Graikijoje esančių įmonių naudai, suteikimo sąlygos.

II — Faktinės bylos aplinkybės

42. *Salzgitter* yra juodosios metalurgijos įmonė, patenkanti į EAPB sutarties taikymo sritį [21].

A — *ZRFG numatytos finansinės priemonės*

43. Vokietijos įstatymas ZRFG buvo priimtas 1971 m. rugpjūčio 5 dieną.

44. Šiam įstatymui, kaip ir jo vėlesniems pakeitimams, Komisija pritarė, įvertinusi jame numatytas priemones pagal EB 87 ir 88 straipsnius [22]. Šis įstatymas buvo taikomas visiems ūkio sektoriams. Taigi tai buvo bendroji valstybės pagalbos schema, nenumačiusi konkrečios pagalbos anglies ir plieno pramonės sektoriui. ZRFG nustojo galioti 1995 metais.

45. Šio įstatymo 3 straipsnis numatė finansinę paskatą ypatingųjų atskaitymų ir neapmokestinamų atidėjimų forma investicijoms į *Zonenrandgebiet* (pasienis su buvusia Vokietijos Demokratine Respublika ir buvusia Čekoslovakijos Respublika) esančios įmonės bet kurį padalinį. Ypatingieji atskaitymai leido pagalbos gavėjoms apskaitoje subsidijuojamoms investicijoms taikyti didesnius nei pagal bendruosius teisės aktus numatyta atskaitymus pirmaisiais metais arba per pirmuosius kelerius metus po minėtų investicijų. Taigi pirmaisiais metais arba per pirmuosius kelerius metus po minėtų investicijų įmonės apmokestinimo bazė buvo sumažinta, o likvidumas padidintas, ir tai suteikė įmonei finansinės naudos. Neapmokestinami atidėjimai teikė įmonei panašios naudos. Vis dėlto ypatingieji atskaitymai ir neapmokestinami atidėjimai negalėjo būti taikomi tuo pat metu.

46. ZRFG 3 straipsnis buvo vienodai taikomas visiems veiklos sektoriams, visoms investicijoms į kilnojamąjį ar nekilnojamąjį turtą ir visoms įmonėms, neatsižvelgiant į jų dydį, veiklą ar buveinę. Vis dėlto būtina sąlyga pasinaudoti ZRFG 3 straipsnyje numatytomis priemonėmis buvo ta, jog padaliniai, į kuriuos investuojama, būtų *Zonenrandgebiet*.

21 — Pagal AP 80 straipsnį į Bendrijos kompetenciją patenka anglies ir plieno pramonės įmonės. Šioje byloje *Salzgitter* gamina EAPB sutarties I priede numatytus produktus.

22 — OL C 3, 1993, p. 3.

B — *Šeštųjų taisyklių 6 straipsnio 5 dalyje numatytos vertinimo procedūros pradžia ir ginčijamo sprendimo priėmimas*

47. *Preussag Stahl AG*, vienos dabartinės grupės *Salzgitter AG* įmonės, metinėse ataskaitose pastebėjusi, kad šiai įmonei 1986–1995 m. pakartotinai buvo suteikta pagalba pagal ZRFG 3 straipsnį, Komisija 1999 m. kovo 3 d. laišku informavo Vokietijos Federacinę Respubliką apie savo sprendimą pradėti šeštųjų pagalbos juodajai metalurgijai taisyklių 6 straipsnio 5 dalyje numatytą procedūrą dėl šios valstybės narės *Salzgitter* suteiktų subsidijų [23].

48. 2000 m. birželio 28 d. Komisija, remdamasi AP 4 straipsnio c punktu ir šeštosiomis taisyklėmis, priėmė ginčijamą sprendimą.

49. Ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje Komisija konstatavo, kad pagal ZRFG 3 straipsnį *Salzgitter* suteikta pagalba ypatingųjų atskaitymų ir neapmokestinamų atidėjimų nuo atitinkamų 484 mln. ir 367 mln. DEM subsidijuojamų sumų forma yra su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba.

50. Ginčijamo sprendimo 2 ir 3 straipsniais Komisija įpareigojo Vokietijos Federacinę Respubliką susigrąžinti minėtą pagalbą iš *Salzgitter*.

III — Procesas Pirmosios instancijos teisme ir skundžiamas sprendimas

51. 2001 m. rugsėjo 21 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarijoje gautu pareiškimu *Salzgitter* pateikė ieškinį, prašydama panaikinti ginčijamą sprendimą. 2001 m. kovo 29 d. Pirmosios instancijos teismo ketvirtosios išplėstinės kolegijos pirmininko nutartimi [24] Vokietijos Federacinei Respublikai buvo leista įstoti į bylą *Salzgitter* reikalavimams palaikyti.

52. Pagrįsdama savo ieškinį, pagalbos gavėja išdėstė aštuonis ginčijamo sprendimo panaikinimo pagrindus. Prieš iš dalies panaikindamas ginčijamą sprendimą, Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo pirmąjį, antrąjį, trečiąjį ir septintąjį ieškinio pagrindus.

53. *Pirmuoju ieškinio pagrindu Salzgitter* kaltino Komisiją ZRFG 3 straipsnyje

23 — OL C 113, p. 9.

24 — *Salzgitter prieš Komisiją* (T-308/00, neskelbta Rinkinyje).

numatytus ypatinguosius atskaitymus ir neapmokestinamus atidėjimus neteisingai kvalifikavus kaip valstybės pagalbą. Pirmosios instancijos teismas atmetė šį ieškinio pagrindą, pripažindamas, kad nagrinėjama pagalba yra valstybės pagalba AP 4 straipsnio c punkto prasme.

54. *Antruoju ieškinio pagrindu Salzgitter* kaltino Komisiją padarius teisės klaidą, aiškinant AP 4 straipsnio c punktą ir 67 straipsnį ir visų pirma apibrėžiant jų taikymo sritį. Pirmosios instancijos teismas atmetė šį pagrindą, pasitelkdamas skundžiamo sprendimo 103–118 punktuose išdėstytus argumentus. Remdamasis Teisingumo Teismo praktika apibrėžęs kiekvienos ir šių nuostatų taikymo sritį, Pirmosios instancijos teismas priminė, kad AP 4 straipsnio c punktas ir 67 straipsnis apima dvi skirtingas sritis ir pastarasis nėra taikomas valstybės pagalbos sričiai.

55. Tuomet skundžiamo sprendimo 112–115 punktuose Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad netikrumas, susijęs su Komisijos sprendimų priėmimo praktikos pokyčiais, neturi jokios įtakos tokiai faktinei padėčiai. Skundžiamo sprendimo 115 punkte pažymėta, jog, tai, kad, pradedant antrosiomis taisyklėmis, visos taisyklės numato, jog jos taikomos bet kokiai juodajai metalurgijai suteiktai pagalbai, neatsižvelgiant į tai, ar ji yra specialioji anglies ir plieno sektoriui, skirta tik tam, kad būtų atkurta pirminė AP 4 straipsnio c punkto taikymo sritis, nes ši norma neskiria uždraustos valstybės pagalbos rūšių.

56. Skundžiamo sprendimo 117 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog ginčijamame sprendime Komisija teisingai konstatavo, kad taikomas AP 4 straipsnio c punktas, o ne AP 67 straipsnis, o 118 punkte – atmetė antrąjį ieškinio pagrindą.

57. *Trečiuoju ieškinio pagrindu Salzgitter* kaltino Komisiją savo iniciatyva, kaip numatyta AP 95 straipsnyje, neišnagrinėjus, ar nagrinėjama pagalba galėjo būti pripažinta suderinama su bendrąja rinka. Pirmosios instancijos teismas atmetė šį ieškinio pagrindą, skundžiamo sprendimo 136–147 punktuose konstatavęs, kad, vertindama galimybę taikyti AP 95 straipsnį, Komisija nepadarė jokios akivaizdžios vertinimo klaidos.

58. *Ketvirtuoju ir penktuoju ieškinio pagrindais Salzgitter* kaltino Komisiją padarius vertinimo klaidų kvalifikuojant tam tikrus investicinius projektus. Pateikdama *šeštąjį ieškinio pagrindą*, ji teigė, kad Komisija padarė vertinimo klaidą ir nustatydama orientacinę nusidėvėjimo normą. Pirmosios instancijos teismas šių ieškinio pagrindų nenagrinėjo.

59. *Septintuoju ieškinio pagrindu Salzgitter* teigė, kad, nurodžiusi Vokietijos Federacinei Respublikai susigrąžinti nesuderinama su bendrąja rinka pripažintą pagalbą, Komisija pažeidė teisinio saugumo

principą. Pirmiausia skundžiamo sprendimo 161 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog galimybės, kad Komisija pažeidė teisinio saugumo principą, negalima atmesti dėl to, jog nėra nustatytas senaties terminas, ir dėl to, jog Vokietijos Federacinė Respublika iš anksto nepranešė apie nagrinėjamą pagalbą. Skundžiamo sprendimo 163 punkte jis taip pat pabrėžė, kad *Salzgitter* negali tekti atsakomybė už tai, kad apie šią pagalbą nebuvo pranešta, nes pagalbos gavėjas nėra institucinis Komisijos partneris valstybės pagalbos srityje. Aptariamo sprendimo 165 ir 166 punktuose Pirmosios instancijos teismas priminė, kad nors Teisingumo Teismas iš tikrųjų yra pripažinęs, jog pagalbos gavėjas negali turėti teisėtų lūkesčių dėl šios pagalbos suteikimo teisėtumo, jeigu ji buvo suteikta pažeidžiant procedūrines taisykles, tačiau nagrinėjamu atveju *Salzgitter* remiasi ne teisėtais lūkesčiais, kad pagalba buvo suteikta tinkamai, o teigia, jog buvo pažeistas teisinio saugumo principas, kurio neriboja pagalbos gavėjo teisėtų lūkesčių atsiradimo sąlygos.

60. Skundžiamo sprendimo 168–173 punktuose priminęs, kaip keitėsi Komisijos praktika priimant pirmąsias tris pagalbos juodajai metalurgijai taisykles, šio sprendimo 174 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė:

„<…> po antrųjų ir trečiųjų taisyklių priėmimo susidariusiai situacijai buvo būdingi tokie Komisijos veiksmų sąlygoti netikrumo bei neaiškumo elementai:

— (1971 m. rugpjūčio 4 d.) Komisijos sprendimu (toliau – 1971 m. Komisijos sprendimas) suteikto leidimo nebylus – ir todėl nepakankamai aiškus – panaikinimas,

— neaiškumas dėl pirmiau nurodyto leidimo dalinio panaikinimo apimties ypač susijęs su klausimu, ar apie vėlesnį ZRFG 3 straipsnio taikymą turėjo būti pranešta kaip apie „ketinimus“ trečiųjų pagalbos juodajai metalurgijai taisyklių 6 straipsnio prasme <…>.“

61. Tuomet Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 176–179 punktuose pareiškė nuomonę dėl ypatingų įpareigojimų, kuriuos Komisija nustatė juodosios metalurgijos įmonėms, siekiant įveikti šio sektoriaus krizę. Pagal Komisijos įdiegtą priežiūros sistemą jos turėjo pranešti Komisijos tarnyboms informaciją apie anglies gamybą ir savo investicijas. Šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas pastebėjo, kad skirtingas sistemas siejo teisinis ryšys, ir pažymėjo, kad, nagrinėdama įmonių perduotus dokumentus, Komisija būtinai turėjo tikrinti, ar gamybos pajėgumai nebuvo išsaugomi ar didinami dėl be leidimo gaunamos valstybės pagalbos. Šiomis sąlygomis ir atsižvelgdamas į nuo

1988 m. *Salzgitter* perduotą informaciją, Pirmosios instancijos teismas pripažino, kad Komisija turėjo pastebėti bei konstatuoti, kad apie šią valstybės pagalbą nebuvo pranešta, ir pradėti atitinkamas procedūras. Pirmosios instancijos teismas taip pat priminė, kad 1988 m. Komisija iš naujo išnagrinėjo ZRFG numatytą pagalbos schemą ir 1988 m. gruodžio mėnesį, remdamasi EB sutartimi, priėmė sprendimą dėl neprieštaravimo.

62. Todėl skundžiamo sprendimo 180 punkte Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad:

„<…> 174 punkte aprašytas netikrumas ir nepakankamas aiškumas bei užsitęsęs Komisijos neveikimas, nepaisant jos žinių apie ieškovės gautą valstybės pagalbą, lėmė, kad šiai institucijai pažeidžiant savo rūpestingumo pareigą susidarė dviprasmiška situacija, kurią Komisija turėjo išaiškinti prieš priimdama sprendimą reikalauti grąžinti jau sumokėtą valstybės pagalbą (žr. šiuo klausimu 1970 m. liepos 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, 26/69, Rink. p. 565, 28–32 punktus).“

63. Skundžiamo sprendimo 181 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad Komisija tokio išaiškinimo nepateikė, o šio sprendimo 182 punkte padarė išvadą, jog Komisija negalėjo nurodyti ieškovei grąžinti nuo 1986 m. iki 1995 m. jai suteiktą valstybės pagalbą, nepažeisdama teisinio saugumo principo.

64. Todėl skundžiamo sprendimo 183 punkte Pirmosios instancijos teismas patenkino septintąjį ieškinio pagrindą ir panaikino ginčijamo sprendimo 2 bei 3 straipsnius tiek, kiek jie įpareigojo Vokietijos Federacinę Respubliką susigrąžinti iš *Salzgitter* neteisėtai suteiktą pagalbą.

65. Tokiomis aplinkybėmis skundžiamo sprendimo 184 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad nėra būtina nagrinėti ieškinio pagrindų, iš esmės susijusių su grąžintinos valstybės pagalbos sumos sumažinimu ir apskaičiavimu. Be to, Pirmosios instancijos teismas atmetė aštuntąjį ieškinio pagrindą, susijusį su pareigos motyvuoti pažeidimu ginčijamame sprendime. Jis pripažino, kad jo atliktas teisinis vertinimas, nagrinėjant pirmuosius tris *Salzgitter* pateiktus ieškinio pagrindus, pakankamai aiškiai parodė, jog Komisija šią pareigą įvykdė.

IV — Procedūra Teisingumo Teisme ir šalių prašymai

66. 2004 m. rugsėjo 23 d. Teisingumo Teismo kanceliarijoje gautu pareiškimu

Komisija pateikė nagrinėjamą apeliacinį skundą. Ji prašo panaikinti skundžiamą sprendimą, grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui ir priteisti iš *Salzgitter* bylinėjimosi išlaidas.

67. *Salzgitter* prašo atmesti apeliacinį skundą. Be to, priešpriešiniu apeliaciniu skundu ji prašo panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek juo Pirmosios instancijos teismas iš dalies atmetė jos ieškinį pirmoje instancijoje, bei panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnį. *Salzgitter* taip pat prašo Teisingumo Teismo priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas abiejose instancijose.

68. Vokietijos Federacinė Respublika, įstojusi į bylą norėdama palaikyti atsiliepime į apeliacinį skundą ir *Salzgitter* pateiktame priešpriešiniame apeliaciniame skunde išdėstytus reikalavimus, prašo atmesti pagrindinį apeliacinį skundą, panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek juo buvo atmestas *Salzgitter* ieškinys pirmoje instancijoje, bei panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnį.

69. Dėl skundžiamo sprendimo pateiktuose apeliaciniuose skunduose iš esmės iškeliamos dvi teisės problemos.

70. Pagrindiniame apeliaciniame skunde Komisija iš esmės teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, nusprendęs, jog, atsižvelgiant į ypatingas nagrinėjamos bylos aplinkybes, nurodžiusi Vokietijos Federacinei Respublikai susigrąžinti *Salzgitter* neteisėtai suteiktą pagalbą, Komisija pažeidė teisinio saugumo principą.

71. Priešpriešiniame apeliaciniame skunde *Salzgitter* teigia, kad, atlikdamas ginčijamo sprendimo teisminę kontrolę, Pirmosios instancijos teismas neteisingai išaiškino AP 4 straipsnio c punkto, AP 67 straipsnio ir AP 95 straipsnio taikymo sritį bei galimybę juos taikyti. Ji, be kita ko, kaltina Pirmosios instancijos teismą padarius teisės klaidą nusprendus, jog ginčijamos pagalbos nagrinėjimui taikomas AP 4 straipsnio c punktas.

72. Kadangi priešpriešiniame apeliaciniame skunde iškeltas klausimas susijęs su ginčijamo sprendimo teisiniu pagrindu, jis nagrinėtinas prieš pagrindinį apeliacinį skundą.

V — Dėl priešpriešinio apeliacinio skundo

73. Pagrįsdama priešpriešinį apeliacinį skundą, *Salzgitter* pateikia du skundo pagrindus.

74. Pirmuoju priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindu *Salzgitter* ginčija Pirmosios instancijos teismo atliktą vertinimą, susijusį su ginčijamo sprendimo teisėtumu iš esmės. Ji teigia, kad skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismas neteisingai išaiškino AP 4 straipsnio c punktą, 67 straipsnį ir 95 straipsnį.

75. Antruoju priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindu *Salzgitter* tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas neteisingai išaiškino ginčijamo sprendimo pagrindimą, kuriuo reikalaujama AP 5 straipsnio antrosios pastraipos ketvirtoje įtraukoje ir AP 15 straipsnio pirmojoje pastraipoje [25].

A — *Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su teisės klaida aiškinant AP 4 straipsnio c punktą, 67 straipsnį ir 95 straipsnį*

76. Pirmąjį priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindą sudaro trys dalys, susijusios su skirtingomis Pirmosios instancijos teismo padarytomis teisės klaidomis: pirma, dėl AP 4 straipsnio c punkto, 67 straipsnio ir 95 straipsnio taikymo srities bei taikytinumo, antra, dėl AP 95 straipsnyje įtvirtintų Komisijos įgaliojimų apimties ir, trečia, dėl Komisijos sprendimų priėmimo praktikos pristatymo.

1. Dėl pirmos pirmojo pagrindo dalies, susijusios su AP 4 straipsnio c punkto, 67 straipsnio ir 95 straipsnio taikymo sritimi ir taikytinumu

77. Pirmoje pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalyje *Salzgitter* teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, nusprendęs, jog, vertindama nagrinėjamą pagalbą, Komisija galėjo teisėtai remtis AP 4 straipsnio c punktu [26].

a) Šalių argumentai

78. Pagrįsdama savo argumentus, *Salzgitter* daro nuorodą į Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią nespecialioji pagalba anglies ir plieno sektoriui nepatenka į AP 4 straipsnio c punkto taikymo sritį. Ji, be kita ko, nurodo 1960 m. gegužės 10 d. Sprendimą *Compagnie des hauts fourneaux et fonderies ir kt. prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* [27], pirmiau minėtus sprendimus *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* bei *Nyderlandai prieš Komisiją* bei, galiausiai, 2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimą *Banks* [28]. *Salzgitter* ginčija Komisijos argumentą, kad 1969 m. gruodžio 10 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* [29] patvirtina, jog nespecialioji pagalba juodosios

25 — AP 5 straipsnio antrosios pastraipos ketvirtoje įtraukoje numatyta, kad „(Bendrija) viešai skelbia apie savo veiksmų priežastis bei imasi reikalingų priemonių, kad būtų laikomasi (EAPB sutartyje) nustatytų taisyklių“, o AP 15 straipsnio pirmojoje pastraipoje patikslinama, kad „(Komisijos) priimti sprendimai, rekomendacijos ir nuomonės turi būti paremti tam tikrais motyvais“.

26 — Atsiliepimo į apeliacinį skundą ir priešpriešinio apeliacinio skundo 97–112 punktai.

27 — 27/58–29/58, Rink. p. 501.

28 — C-390/98, Rink. p. I-6117.

29 — 6/69 ir 11/69, Rink. p. 523.

metalurgijos pramonės įmonėms jau buvo uždrausta AP 4 straipsnio c punktu dar prieš priimant pirmąsias pagalbos juodajai metalurgijai taisykles.

79. Vokietijos Federacinė Respublika palaiko *Salzgitter* analizę ir visų pirma remiasi EAPB sutarties sistema. Ji teigia, kad mokesčiai ir subsidijos, specialiai susiję su anglimi ir plienu, griežtai draudžiami AP 4 straipsnio c punktu, o AP 67 straipsnis skirtas taikyti bendroms valstybių priemonėms. AP 4 straipsnio c punkto taikymo srities išplėtimas nespecialiajai anglies ir plieno sektoriaus gaunamai pagalbai ne tik pažeistų dalinės integracijos principą, kuriuo grindžiama EAPB sutartis, bet ir panaikintų bet kokį praktinį AP 67 straipsnio veiksmingumą.

80. Antra, Vokietijos Federacinė Respublika remiasi EAPB ir EB sutarčių taikymo sritimi. Jos teigimu, EB sutartyje numatyta pagalbos kontrolė, kaip išplaukia iš jos 87 straipsnio 3 dalies a–e punktų, skirta bendroms pagalbos priemonėms, o EAPB sutartyje numatyta tik anglies ir plieno sektoriui skirtos pagalbos kontrolė. Todėl, jeigu būtų leista taikyti AP 4 straipsnio c punktą bendroms pagalbos schemoms, būtų apribota EB sutarties taikymo sritis bei EB 87 straipsniu Komisijai pripažinti įgaliojimai daryti išimtis.

81. Vokietijos Federacinė Respublika tvirtina, kad jos palaikomas aiškinimas nesusilpnina Komisijos atliekamos valstybės pagalbos kontrolės, nes bendrųjų pagalbos schemų poveikis anglies ir plieno sektoriui vertinamas atsižvelgiant į EB 87 bei 88 straipsnius ir į AP 67 straipsnį.

82. Taigi, atsižvelgdama į šiuos argumentus, Vokietijos Federacinė Respublika teigia, kad teisinė pozicija, kurios laikosi Komisija nuo trečiųjų taisyklių priėmimo, yra klaidinga ir kad šių taisyklių nuostatos prieštarauja AP 4 straipsnio c punktui bei 67 straipsniui.

83. Komisija iš esmės tvirtina, kad AP 67 straipsnis netaikomas valstybės pagalbos priemonėms. Jos teigimu, ši nuostata apima tik bendrąsias priemones, kurias valstybės narės gali priimti, vykdydamos savo ekonominę ir socialinę politiką, arba sektorines priemones, kurios nėra specialiai skirtos anglies ir plieno pramonei. Jos nuomone, AP 4 straipsnio c punktas taikomas nespecialiajai pagalbai bendrojoje anglies ir plieno rinkoje.

b) Vertinimas

84. Pirmąja pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalimi *Salzgitter*

prašo Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl atitinkamos AP 4 straipsnio c punkto ir 67 straipsnio taikymo srities bei jų taikytinumo. Kaip jau buvo nurodyta, Teisingumo Teismui užduodamas klausimas dėl to, ar AP 4 straipsnio c punktas taikytinas juodosios metalurgijos pramonės įmonei suteiktai pagalbai, jeigu ji patenka į bendrąją pagalbos schemą, kurią prieš tai patvirtino Komisija, remdamasi EB sutartimi, ar vis dėlto šios priemonės įgyvendinimui taikomas AP 67 straipsnis.

85. Norėčiau priminti, kad šioje byloje bendrajai Vokietijos Federacinės Respublikos ZRFG įtvirtintai pagalbos schemai 1971 m. buvo pritarusi Komisija, remdamasi EB 87 bei 88 straipsniais. Kaip išplaukia iš Pirmosios instancijos teismo aprašytų aplinkybių, Komisija buvo pritarusi paskutiniams šio įstatymo pakeitimams kaip su EB sutartimi suderinamai valstybės pagalbai.

86. Pagalbą *Salzgitter* Vokietijos Federacinė Respublika suteikė taikydama šią bendrąją pagalbos schemą. Norėčiau priminti, kad nagrinėjama įmonė patenka į EAPB sutarties taikymo sritį. Ginčijamame sprendime Komisija nusprendė, jog aptariama pagalba, kuri buvo suteikta laikotarpiu nuo 1986 iki 1995 metų [30], nėra suderinama su bendrąja anglies ir plieno rinka, kaip numatyta AP 4 straipsnio c punkte. Teisingumo Teismo klausiama, ar nagrinėjama pagalba tikrai patenka į minėtos nuostatos taikymo sritį.

87. Šiame procese palaikomos dvi nuomonės.

88. Pagal pirmąją, kurios laikosi Komisija, teikiama pirmenybė pažodiniam AP 4 straipsnio c punkto aiškinimui. Anot jos, ši nuostata apima bet kokią pagalbą, kuri galėtų būti suteikta anglies ar plieno įmonėms.

89. Pagal antrąją nuomonę, kurią gina *Salzgitter* ir Vokietijos Federacinė Respublika, siūloma laikytis griežto AP 4 straipsnio c punkto aiškinimo. Jų teigimu, jis taikomas tik specialiai anglies ir plieno sektoriaus įmonėms suteiktai pagalbai, t. y. pagalbai, kurią šios įmonės specialiai ar iš esmės gauna dėl savo veiklos juodosios metalurgijos srityje. Laikantis šios nuomonės, minėta nuostata netaikoma pagalbai, kuri anglies ar plieno pramonei suteikiama remiantis bendrosiomis ar regioninėmis pagalbos schemomis. Vis dėlto pastarosios pagalbos suderinamumas vertinamas remiantis AP 67 straipsniu kartu su EB 87 ir 88 straipsniais.

30 — 1986 m. – tai momentas, nuo kurio trečiosios taisyklės numatė pareigą pranešti apie juodosios metalurgijos įmonėms suteiktą pagalbą. 1995 m. nustojo galioti ZRFG.

90. Priešingai nei teigia *Salzgitter* ir Vokietijos Federacinė Respublika, manau, jog vertinant nagrinėjamą pagalbą taikytinas AP 4 straipsnio c punktas.

91. Prieš išdėstydamas argumentus šiam teiginiui pagrįsti, kad būtų teisingai suprasta EAPB sutarties sistema, norėčiau aprašyti klausimo aplinkybes. Atlikdamas šį tyrimą, pirmiausia išnagrinėsiu AP 4 bei 67 straipsnių taikymo sritį ir taikytinumą. Toliau pristatysiu generalinių advokatų nuomones dėl kiekvienos iš šių nuostatų taikymo srities. Galiausiai bus patikslinti EAPB sutarties kontekste Komisijos sukurtos valstybės pagalbos kontrolės sistemos kontūrai.

92. Vėliau, atsižvelgdamas į gautus rezultatus, paaiškinsiu, kodėl, mano nuomone, nagrinėjamos pagalbos vertinimą reglamentuoja AP 4 straipsnio c punktas.

i) Klausimo aplinkybės

— EAPB sutartyje numatytos taisyklės

93. Iš AP 4 ir 67 straipsnių teksto aiškiai neišplaukia, atsižvelgiant į kurią iš šių dviejų nuostatų turi būti vertinamas tokios pagalbos, kaip nagrinėjama šioje byloje, suderinamumas su bendrąja rinka. Jų aiškinimas juo labiau delikatus, kad nėra nei EAPB sutarties ruošimo dokumentų, nei privalomąją galią turinčių bendrųjų sutarties šalių dokumentų [31]. Taigi būtina remtis šios sutarties sistema ir tikslais.

94. Visų pirma svarbu priminti, kad EAPB sutartimi buvo pasiekta tik dalinė ekonominė integracija, sukūrus anglies ir plieno sektoriumi apsiribojusią bendrąją rinką.

95. Pagal šią sutartį valstybės narės atsisakė savo kompetencijos, susijusios su bendrosios anglies ir plieno rinkos sukūrimu ir veikimu. Tačiau valstybės narės išsaugojo atsakomybę už savo bendrąją ekonominę politiką, kaip matyti iš AP 26 straipsnio teksto [32].

31 — Žr. P. Reuter „La Communauté européenne du charbon et de l'acier", *Librairie générale du droit et de jurisprudence*, Paryžius, 1953 m., ir visų pirma Roberto Šumano įžanginį žodį. Taip pat žr. Prancūzijos delegacijos ataskaitą dėl 1951 m. balandžio 18 d. Paryžiuje pasirašytų EAPB sutarties ir susitarimo, *La Communauté européenne du charbon et de l'acier*, III skirsnis, jau minėtas P. Reuter, p. 111–116.

32 — AP 26 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatyta: „Taryba vykdo savo įgaliojimus Sutartyje nustatytais atvejais ir būdais ypač tam, kad suderintų (Komisijos) ir vyriausybių, atsakingų už bendrą savo šalių ekonominę politiką, veiksmus". Šiuo klausimu žr. 1956 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* (7/54 ir 9/54, Rink. p. 53, 96).

96. Taigi konkurencija anglies ir plieno rinkoje gali būti paveikta dviem būdais. Jai gali pakenkti specialiai ir išimtinai anglies ir plieno pramonei skirtos nacionalinės priemonės, tokios kaip subsidijos ar įmonėms skiriama valstybės pagalba. Jai taip pat gali pakenkti iškraipymas, atsirandantis dėl bendrųjų valstybių narių politikos priemonių, kurių jos imasi pagal išlikusią kompetenciją, skirtumų.

97. Taigi EAPB sutartyje buvo numatyti du skirtingi veikimo prieš konkurencijos iškraipymą būdai: AP 4 straipsnio c punktas ir AP 67 straipsnis.

AP 4 straipsnio c punktas

98. Pagal AP 4 straipsnio c punktą bendrojoje anglies ir plieno rinkoje iš principo draudžiama valstybės pagalba, kiek ji gali sutrukdyti pasiekti vieną iš esminių jos tikslų, t. y. sukurti laisvos konkurencijos sąlygas.

99. Pagal šią nuostatą nesuderinamomis su bendrąja anglių ir plieno rinka pripažįstamos, kaip numatyta EAPB sutartyje, Bendrijoje panaikinamos ir draudžiamos „valstybių teikiamos subsidijos, parama ar specialiai įvesti mokesčiai“.

100. AP 4 straipsnio c punktas suformuluotas griežtai. Teisingumo Teismas labai anksti pabrėžė jo „labai plačią taikymo sritį“ [33] ir pripažino jo tiesioginį taikytinumą [34]. Šis straipsnis taikomas tiesioginiam valstybės kišimuisi į bendrosios anglies ir plieno rinkos veikimą, ir jame įtvirtinta paprasta ir tiesioginė draudžiančioji norma, kurią pažeidusi atitinkama valstybė narė neišvengiamai pažeidžia EAPB sutartį.

101. Minėta nuostata draudžiama bet kokia pagalba be jokių išimčių, ir todėl pagalba laikytina nesuderinama su bendrąja anglies ir plieno rinka, ir – kitaip nei EB 87 straipsnio 1 dalies atveju – nėra reikalo įrodyti, ar pagalba turi poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai arba ar ji iškraipo ar gali iškraipyti konkurenciją [35].

33 — Minėtas sprendimas *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* (p. 42).

34 — Minėtas sprendimas *Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises* (p. 91).

35 — 2004 m. liepos 15 d. Sprendimas *Ispanija prieš Komisiją* (C-501/00, Rink. p. I-6717, 129 punktas ir nurodyta teismų praktika).

102. Be to, kaip matyti iš jo teksto, pagal AP 4 straipsnio c punktą neskiriama nei individuali pagalba nuo pagalbos schemų, nei specialiosios pagalbos schemos anglies ir plieno sektoriui nuo nespecialiosios pagalbos.

103. Tačiau, kaip pamatysime, šioje nuostatoje numatytas draudimas vis dėlto nereiškia, kad bet kokia bendrojoje anglies ir plieno rinkoje suteikta pagalba laikytina nesuderinama su EAPB sutarties tikslais. Pagal sutarties sistemą AP 4 straipsnio c punktas nedraudžia Komisijai išimties tvarka, remiantis AP 95 straipsnio pirmąja ir antrąja pastraipomis, leisti valstybės pagalbą, kuri, laikantis EAPB sutarties tikslų, leidžia reaguoti į nenumatytas situacijas.

105. Šia nuostata valstybė narė, kuri imasi veiksmų, galinčių turėti didelės įtakos konkurencijos sąlygoms anglių ir plieno pramonėje, įpareigojama pranešti apie juos Komisijai. Jeigu valstybės narės veiksmai daro žalą anglies ar plieno įmonėms šios valstybės arba kitos valstybės narės rinkoje, Komisija, pasitarusi su Konsultaciniu komitetu ir Taryba, gali arba leisti suteikti toms įmonėms pagalbą, kurios dydis, sąlygos ir trukmė bus nustatyti su ja sudarytoje sutartyje, arba pateikti tai valstybei rekomendaciją, kaip ištaisyti tokias žalingas jos veiksmų pasekmes, pasinaudojant priemonėmis, kurios, valstybės nuomone, yra labiausiai suderinamos su jos ekonomikos pusiausvyra.

106. Jau seniai Teisingumo Teismas giežtai išaiškino šią nuostatą. Jis konstatavo, kad AP 67 straipsnis laikytinas dalinės EAPB sutartimi pasiektos integracijos korekcine priemone.

AP 67 straipsnis

104. AP 67 straipsniu siekiama koordinuoti valstybių narių politiką. Ja norima pašalinti konkurencijos iškraipymą, atsirandantį dėl bendrųjų valstybių narių politikos priemonių, kurių jos imasi pagal išlikusią kompetenciją, skirtumų ir galintį pakenkti Bendrijos anglies ir plieno rinkai.

107. Pavyzdžiui, sprendime *Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* Teisingumo Teismas nusprendė, kad AP 67 straipsnis yra „kompensacinė priemonė“, leidžianti „panaikinti konkurenciją ribojantį poveikį, kurio nepanaikino Sutarties nuostatos, ir taip užkirsti kelią tam, kad šie ribojimai <…>, išlikę sukūrus bendrą rinką, trukdytų užduočiai, kurią „derinantis prie

valstybių narių bendros ekonomikos“ Sutarties 2 straipsnis numatė atlikti Bendrijai“ [36].

108. Be to, sprendime *Compagnie des hauts fourneaux et fonderies de Givors ir kt. prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* Teisingumo Teismas nusprendė, kad AP 67 straipsnyje numatytos tik „apsauginės priemonės“ nuo valstybės priemonių, kurios nėra tiesiogiai skirtos aptariamai pramonei. Teisingumo Teismo teigimu, šios apsauginės priemonės skirtos tik „kompensuoti ekonominę naštą, kylančią bendrajai rinkai dėl valstybės veiksmų, kuriems (Komisija nebūtų) galėjusi užkirsti kelią tiesiogiai“ [37].

109. Sprendime *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* Teisingumo Teismas atskyrė AP 4 straipsnio c punkto ir 67 straipsnio taikymo sritį, nusprendęs, kad jie „apima dvi skirtingas sritis“ [38]. Bendrijos teismas nurodė, kad AP 67 straipsnis negali būti taikomas toms pačioms priemonėms kaip ir tos, kurios panaikinamos ir draudžiamos AP 4 straipsnio c punktu, ir taip yra dėl dviejų priežasčių.

110. Pirmoji susijusi su praktiniu EAPB sutarties veiksmingumu. Teisingumo Teismas pabrėžė, kad jeigu, remiantis AP 4 straipsnio c punktu, panaikinta ir uždrausta valstybių narių teikiama pagalba galėtų būti leidžiama pagal AP 67 straipsnį (nors ir suteikiant Komisijai teisę pateikti rekomendacijas), jo nuomone, būtų padarytas didelis neigiamas poveikis iš AP 4 straipsnio išplaukiančio draudimo taikymo sričiai.

111. Antroji priežastis susijusi su priemonių, kurios suteiktos Komisijos dispozicijai AP 67 straipsniui įgyvendinti, skirtumais. Priešingai nei AP 4 straipsnis, kuris įtvirtina išimtinę Bendrijos kompetenciją, AP 67 straipsnis suteikia jai tik įgaliojimą pateikti „rekomendaciją“.

112. Galiausiai, naujesniame 2001 m. birželio 5 d. Sprendime *ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi prieš Komisiją* [39] Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad AP 67 straipsnis „apima tik tą juodosios metalurgijos įmonėms suteikiamą naudą, kuri išplaukia iš valstybės įstatymų ar kitų teisės aktų, susijusių su bendrąja atitinkamos valstybės narės ekonomine politika, o ne viešąsias subsidijas, suteiktas specialiai anglies ir plieno pramonei, arba, kaip nagrinėjamu atveju, tam tikrai juodosios metalurgijos įmonei, kurios

36 — p. 97. Ši byla buvo susijusi su ne namų ūkiams skirtam kietajam kurui taikyta rinkliava. Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši rinkliava turėjo vienodą poveikį visiems pramoniniams vartotojams ir todėl negalėjo būti laikoma specialiai ir išimtinai taikoma anglies ir plieno sektoriui.

37 — p. 526.

38 — p. 47.

39 — T-6/99, Rink. p. II-1523.

savo ruožtu patenka į (AP) 4 straipsnio c punkto taikymo sritį“ [40].

113. Iš šios Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad AP 67 straipsniu siekiama suteikti Komisijai galimybę leisti imtis kompensacinių priemonių arba „apsauginių priemonių“ juodosios metalurgijos įmonių naudai, jeigu pastarosios kenčia nuo bendros ekonominės politikos priemonių.

— Generalinių advokatų nuomonė dėl AP 4 straipsnio c punkto ir 67 straipsnio taikymo srities

114. Pirmiau minėtose bylose pateiktų generalinių advokatų išvadų analizė parodo sunkumus, kurie iškilo apibrėžiant AP 4 straipsnio c punkto taikymo sritį, palyginti su AP 67 straipsnio taikymo sritimi.

115. Generaliniai advokatai M. Lagrange, K. Roemer ir L. A. Geelhoed vieningai manė, kad AP 4 straipsnio c punktas apima tik specialias subsidijas, susijusias vien su anglies ir plieno pramone, o iš bendrųjų teisės aktų kylanti nauda turi būti vertinama atsižvelgiant į AP 67 straipsnį [41].

116. Savo 1960 m. lapkričio 5 d. išvadoje byloje, kurioje buvo priimtas sprendimas *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją*, generalinis advokatas M. Lagrange teigė, kad negalima „teisiškai atmesti valstybių narių kompetencijos priimti teisės normas, kurios tokių teisėkūros priemonių kontekste konkrečiai susijusios su visu (EAPB) pramonės sektoriumi ar jo dalimi“. Jo nuomone, taip būtų „nepagrįstai išplėsta EAPB veiklos sritis, įtraukiant valstybėms narėms priskirtą kompetenciją“. Į AP 4 straipsnio c punktą patenkančias priemones atskirdamas nuo numatytųjų AP 67 straipsnyje generalinis advokatas M. Lagrange pasiūlė vadovautis su „tikruoju priemonės tikslu“ susijusiu kriterijumi. Norėdamas pailiustruoti savo pasiūlymą, jis pateikė socialinio draudimo finansavimo sąlygas pakeičiančios teisėkūros priemonės, kuria įtvirtinamos specialios sąlygos tam tikroms profesijoms (kaip antai, dirbančių kalnakasyboje), pavyzdį. Jo teigimu, tokia priemonė *a priori* negali būti laikoma pagal AP 4 straipsnio c punktą uždrausta pagalba ar subsidija. Kadangi šia priemone siekiama socialinio tikslo, o specialiųjų finansavimo taisyklių tam tikroms profesijoms priėmimas pateisinamas teisėtais sumetimais, susijusiais su bendra teisėkūra siekiamais tikslais, tokia priemonė patenka į

40 — 85 punktas.

41 — Šiai nuomonei buvo pritariama ir tam tikroje mokslinėje literatūroje. Žr., be kita ko, P. Reuter, jau minėtas, (p. 194 ir 195), bei J. Mertens de Wilmars „Aides CECA et aides CEE: Aspects juridiques d'une convergence économique“, *Du droit international au droit de l'intégration, Liber amicorum en l'honneur de Pierre Pescatore*, Nomos, Baden Badenas, 1987, p. 421.

nacionalinę kompetenciją ir ją reglamentuoja tik 67 straipsnis [42].

117. Savo ruožtu generalinis advokatas K. Roemer 1971 m. birželio 10 d. bylos, kurioje buvo priimtas sprendimas *Nyderlandai prieš Komisiją*, išvadoje teigė, jog negalima manyti, kad EAPB sutarties autoriai siekė absoliutaus AP 4 straipsnio c punkte įtvirtinto draudimo galiojimo.

118. Viena vertus, jo manymu, kadangi subsidijos yra labai populiari ekonominės, socialinės ir pramonės politikos priemonė, neprasminga numatyti, kad anglies ir plieno pramonė visiškai negali naudotis privalumais, kurie jai atsiranda dėl priemonių, kurių valstybės narės imasi priimdamos bendro pobūdžio ekonominius teisės aktus, ir teigti, kad šios pramonės atžvilgiu galioja besąlyginis subsidijų draudimas. Jo teigimu, tokia sistema lemtų didelės spragos atsiradimą valstybėms narėms įgyvendinant savo kompetenciją ekonominės politikos srityje.

119. Kita vertus, jis tvirtino, kad AP 37 straipsnio ir 95 straipsnio pirmosios pastraipos, leidžiančių apeiti AP 4 straipsnio c punkte numatytą draudimą, taikymas yra sudėtinga procedūra (vieningas Tarybos sprendimas ir konsultacija su Konsultaciniu komitetu) ir reikalauja vargiai atsirasiančių sąlygų (esminiai ir ilgalaikiai ekonomikos sutrikimai).

120. Generalinio advokato nuomone, prielaida, kad AP 4 straipsnio c punktas apima visą pagalbą, kurią gali gauti juodosios metalurgijos įmonės, pakenktų harmoningai Bendrijų plėtrai, nes pagalbai skirtose EB sutarties nuostatose taip pat numatytos rimtos subsidijų draudimo išimtys ir tai taip pat padaryta atsižvelgiant į kompetencijos sritis, kurias pasiliko valstybės narės.

121. Galiausiai, generalinis advokatas L. A. Geelhoed 2001 m. vasario 8 d. bylos, kurioje buvo priimtas sprendimas *Moccia Irme ir kt. prieš Komisiją* [43], išvadoje teigė, kad, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką [44], AP 4 straipsnio c punkte numatytas pagalbos draudimas gali būti ribojamas tik dviem atvejais. Pirmasis apribojimas – „priemonė turi būti kvalifikuotina kaip „valstybių

42 — Tačiau, generalinio advokato M. Lagrange nuomone, jeigu paaiškėtų, kad atitinkama priemone siekiama ne socialinio, o ekonominio tikslo, ir ja būtų siekiama arba uždėti įmonėms išlaidų, kurios joms nebūtų tekusios normaliomis sąlygomis, naštą, arba atleisti jas nuo tokių, kurias jos paprastai privalo padengti, tokia priemonė būtų laikytina specialiai įvestais mokesčiais arba subsidija, kaip numatyta AP 4 straipsnio c punkte.

43 — 2001 m. birželio 21 d. Sprendimas (C-280/99 P–C-282/99 P, Rink. p. I-4717).

44 — Generalinis advokatas L. A. Geelhoed daro nuorodą į minėtus sprendimus *Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* ir *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją*.

teikiamos subsidijos ar parama““, o antrasis – „(ji) turi būti skirta *specialiai ir išimtinai* anglie lieno sektoriui“ [45].

— EAPB valstybės pagalbos kontrolės sistemos sukūrimas

122. Nepaisydama principinio AP 4 straipsnio c punkte įtvirtinto valstybės pagalbos draudimo, Komisija nusprendė sukurti valstybės pagalbos juodosios metalurgijos sektoriui leidimo sistemą, kad būtų galima reaguoti į krizę, kurią šis sektorius patiria nuo aštuntojo dešimtmečio pabaigos. Šios sistemos veikimas turėjo būti derinamas su remiantis EB sutartimi sukurta valstybės pagalbos kontrolės sistema.

Pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės

123. EAPB sutarties kontekste įtvirtinti principai ir priemonės atitiko pasirašant sutartį susiklosčiusią situaciją. Jie buvo visų pirma nukreipti į gamybos didinimą ir lygiateisę vartotojų prieigą prie EAPB produktų be jokios diskriminacijos [46]. Tokia kryptis paaiškina su bendrosios anglies ir plieno rinkos veikimu susijusių taisyklių, pavyzdžiui, valstybės subsidijų ir pagalbos draudimo, pareigos viešinti kainų bei transporto tarifų lenteles ir bet kokios diskriminacijos draudimo, griežtumą.

124. Vis dėlto ši pirmoji integracinė bendrija iš esmės buvo labai dinamiška. Tam tikros EAPB sutartimi įtvirtintos rinkos taisyklės turėjo būti pritaikytos prie politikos, susidūrusios su struktūrinėmis anglies ir plieno pramonės problemomis [47].

125. Siekdama reaguoti į būtinybę restruktūrizuoti juodosios metalurgijos sektorių, Komisija, remdamasi AP 95 straipsnio pirmąja ir antrąja pastraipomis, priėmė Bendrijos taisykles, tam tikrais griežtai apibrėžtais atvejais leidžiančias teikti juodajai metalurgijai valstybės pagalbą [48]. Kaip

45 — Visų pirma žr. minėtos išvados 29–41 punktus (Kitu šriftu išskirta mano).

46 — Žr. AP 2–4 straipsnius.

47 — Nemažai autorių kritikavo netinkamą „statiškų“ EAPB sutarties normų santykį su dinamišku nuolat besikeičiančiu ekonomikos pasauliu. Žr., be kita ko, W. Much „Principales tendances de l'évolution du droit de la Communauté européenne du charbon et de l'acier“, *Rivista di diritto europeo*, Roma, 1965 m., p. 3, 13.

48 — Norėčiau priminti, kad AP 95 straipsnyje numatyti įvairūs EAPB sutarties teisinio adaptavimo mechanizmai, skirti joje nenumatytoms situacijoms, nesant reikalo keisti pačios Sutarties, kas reikalautų ratifikavimo valstybėse narėse, laikantis jų konstitucinių procedūrų. Dėl Teisingumo Teismo praktikos, susijusios su AP 95 straipsnio taikymu, be kita ko, žr. 2000 m. lapkričio 23 d. Sprendimą *British Steel prieš Komisiją* (C-1/98 P, Rink. p. I-10349, 40 punktas).

minėta, remiantis nurodyta nuostata Komisijos priimtos taisyklės buvo įtvirtintos visuotinai galiojančių sprendimų, vadinamųjų „pagalbos juodajai metalurgijai taisyklių, forma.

126. Šios taisyklės tam tikromis sąlygomis ir gavus Komisijos leidimą suteikė galimybę tam tikrų, griežtai apibrėžtų pagalbos kategorijų atveju nukrypti nuo AP 4 straipsnio c punkte įtvirtinto principinio draudimo. Todėl, Teisingumo Teismo nuomone, šios taisyklės turi būti aiškinamos siaurai [49]. Be to, jos buvo taikomos ribotą laiką, nes jose buvo įtvirtintos taisyklės, pagal kurias juodosios metalurgijos pramonė turėjo būti nukreipta į EAPB įtvirtintus tikslus, atitinkamai atsižvelgiant į tam tikro laikotarpio poreikius [50].

127. Pirmosiose taisyklėse buvo patikslinimas, kurį reikėtų pabrėžti šios bylos kontekste. Pagal šių taisyklių 1 straipsnį jos buvo susijusios tik su pagalba, teikiama specialiai anglies ir plieno įmonėms. Pagal šias taisykles bendrųjų ir regioninių pagalbos schemų taikymui juodajai metalurgijai ir toliau galiojo Komisijos kontrolė AP 67 straipsnio ir EB 87 bei 88 straipsnių pagrindu [51]. Vėlesnėse pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse buvo numatyta kitokia kontrolės sistema, nes pagal jas visa jose apibrėžta pagalba, kuriai galiojo išimtis, buvo traktuojama vienodai pagal EAPB sutartyje įtvirtintą procedūrą.

128. Į šiose taisyklėse apibrėžtas kategorijas nepatenkančiai pagalbai ir toliau buvo taikomas tik AP 4 straipsnio c punktas. Tačiau tokiai pagalbai galėjo būti suteikta minėtoje nuostatoje įtvirtinto draudimo atskiroji išimtis, jeigu Komisija, naudodamasi savo diskrecija pagal AP 95 straipsnį, nuspręstų, kad tokia pagalba reikalinga EAPB sutarties tikslams pasiekti [52].

Pagalbos taisyklių pagal EB ir EAPB derinimas

129. Klausimas, į kurį būtina atsakyti, taip pat atspindi sunkumus, kilusius dėl lygiagretaus dviejų teisės sistemų, t. y. EB ir EAPB sutarčių, egzistavimo. EB ekonominė plėtra bei įvairiausioms ekonominio gyvenimo

49 — Šiuo klausimu žr. minėtą Teisingumo Teismo sprendimą *Moccia Irme ir kt. prieš Komisiją* (40 punktas) bei 1997 m. rugsėjo 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *UK Steel Association prieš Komisiją* (T-150/95, Rink. p. II-1433, 114 punktas).

50 — 2002 m. rugsėjo 24 d. Sprendimas *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* (C-74/00 P ir C-75/00 P, Rink. p. I-7869, 120 punktas).

51 — Pirmųjų taisyklių ketvirta konstatuojamoji dalis.

52 — Be kita ko, žr. 1996 m. gegužės 3 d. Nutartį *Vokietija prieš Komisiją* (C-399/95 R, Rink. p. I-2441, 20 punktas) bei minėtą sprendimą *Ispanija prieš Komisiją* (153–155 punktai).

sritims skirtų konkurencijos taisyklių sukūrimas, vykstant šiai plėtrai, lėmė dubliavimąsi bendrojo intereso srityse. Lygiagretus dviejų Bendrijų egzistavimas, be kita ko, iškėlė jų valstybės pagalbos kontrolės sistemų suderinimo klausimą.

130. Abi Bendrijos kartu su Europos atominės energijos bendrija yra bendros konstrukcijos elementai. Taigi EB, EAPB ir EAEB sutarčių nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos atsižvelgiant į šį bendrąjį tikslą, t. y. kaip priklausančios vienai teisės sistemai, kuria siekiama visiškos ekonominės integracijos. Tačiau būtina sekti, kad būtų paisoma kiekvienoje iš sutarčių įtvirtintų normų ypatumų, jeigu šių sutarčių nuostatos to reikalauja.

131. Kalbant apie EAPB sutartį, ši taisyklė aiškiai ir nedviprasmiškai suformuluota EB 305 straipsnio 1 dalyje. Šioje nuostatoje numatyta, kad „(EB sutarties) nuostatos neturi įtakos (EAPB sutarčiai), ypač valstybių narių teisėms ir pareigoms <…> ir minėtos Sutarties nustatytoms bendrosios anglių ir plieno rinkos veikimo taisyklėms“.

132. Todėl Teisingumo Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad EAPB sutarties normos ir visos jai įgyvendinti priimtos nuostatos, nepaisant EB sutarties įsigaliojimo, turi atskirą taikymo sritį [53]. Taip iš nusistovėjusios teismų praktikos išplaukia, kad EB sutarties nuostatos taikytinos tik papildomai, nesant specialaus reglamentavimo EAPB sutartyje [54].

133. Konkrečiai dėl valstybės pagalbos kontrolės Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad EAPB sutartyje numatytos specialiosios taisyklės ir todėl EB sutarties išvestiniai teisės aktai netaikomi.

134. Pavyzdžiui, minėtame sprendime *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją* Teisingumo Teismas nusprendė, kad „aiškus skirtumas tarp (AP) 4 straipsnio c punkto ir (EB) (88) straipsnio 1 dalies parodo, jog, kiek tai susiję su valstybės pagalba, valstybės narės neketino nustatyti vienodų taisyklių ir vienodos Bendrijos veiklos srities“ [55].

53 — Be kita ko, žr. 1982 m. liepos 6 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Prancūzija, Italija ir Jungtinė Karalystė prieš Komisiją* (188/80–190/80, Rink. p. 2545, 30 ir 31 punktai) bei 1999 m. kovo 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Forges de Clabecq prieš Komisiją* (T-37/97, Rink. p. II-859, 132 punktas ir ten nurodyta teismų praktika).

54 — Kiek susiję su teisės aktais dėl importo ar eksporto rinkliavų grąžinimo, žr., pavyzdžiui, 1987 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Deutsche Babcock Handel* (328/85, Rink. p. 5119, 6–14 punktai).

55 — 102 punktas.

135. Tokią išvadą Teisingumo Teismas yra patvirtinęs minėtame sprendime *Ispanija prieš Komisiją*. Šioje byloje Ispanijos Karalystė kaltino Komisiją įvertinus su bendrovių mokesčiu susijusius nacionalinės teisės aktus atsižvelgiant į AP 4 straipsnio c punktą [56]. Šie teisės aktai, kurie buvo taikomi iki Ispanijos Karalystės stojimo į Europos Bendrijas, suteikė galimybę leisti įmonėms atskaityti iš mokesčių jų išlaidas ir investicijas užsienyje. Informuota pagalbą gaunančių įmonių konkurentų, Komisija pradėjo procedūrą, siekdama išnagrinėti ginčijamos pagalbos teisėtumą vien EAPB sutarties taisyklių atžvilgiu. Priešingai nei EB sutartyje, EAPB sutartyje nėra numatyta „esamos pagalbos“ sąvokos. Konstatavusi, kad nagrinėjama mokesčių atskaita galėtų suteikti naudos juodosios metalurgijos pramonės įmonėms, Komisija nusprendė, kad bet kokia Ispanijos Karalystės pagal nagrinėjamus teisės aktus suteikiama pagalba EAPB juodosios metalurgijos pramonės įmonėms pagal AP 4 straipsnio c punktą yra nesuderinama su bendrąja anglies ir plieno rinka.

136. Pateikusi ieškinį, Ispanijos Karalystė, be kita ko, teigė, kad draudimas taikyti nagrinėjamus teisės aktus juodosios metalurgijos įmonėms lemia vienodo požiūrio į įmones principo pažeidimą. Teisingumo Teismas nusprendė, kad šis ieškinio pagrindas nepagrįstas, nes „juodosios metalurgijos įmonės, atsižvelgiant į tai, jog joms taikoma EAPB sutartis, nėra tokioje pačioje padėtyje kaip kitos įmonės“ [57].

137. Taigi, atsižvelgiant į šią teismo praktiką, įmonės, vykdančios į EAPB sutartį patenkančią gamybinę veiklą, yra kitokioje situacijoje nei kitos įmonės, kurioms taikoma EB sutartis. Tai išplaukia iš specialiųjų taisyklių, įtvirtintų EAPB sutartyje, siekiant užtikrinti gerą bendros anglies ir plieno rinkos veikimą bei reaguoti į struktūrines problemas. Taigi, nors EB sutartimi įtvirtinta daug lankstesnė valstybės pagalbos kontrolės sistema nei EAPB sutartimi, šioms įmonėms ir toliau taikomos specialiosios pastarojoje sutartyje įtvirtintos taisyklės [58].

138. Iš to, kas išdėstyta pirmiau, šios bylos tikslais galima padaryti tokias išvadas:

56 — Šioje byloje buvo nagrinėjamas Ispanijos Karalystės ieškinys dėl 2000 m. spalio 31 d. Komisijos sprendimo 2001/168/EAPB, susijusio su Ispanijos įstatymu dėl bendrovių mokesčio (OL L 60, 2001, p. 57) panaikinimo.

57 — 127 punktas. Taip pat žr. minėtą sprendimą *Forges de Clabecq prieš Komisiją* (132 punktas).

58 — Tiesa, kad EB 87 straipsnyje įtvirtintas valstybės pagalbos draudimas. Vis dėlto šis draudimas ne tik susijęs su įvairiomis tiesioginėmis išimtimis, bet ir, nepaisant bendros jo formuluotės, iš principo neturi absoliutaus pobūdžio, būdingo EAPB sutarčiai, kad ir dėl savo dvigubo reikalavimo, jog turi būti kalbama apie pagalbą, kuri pirmiausia iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, o antra, – palaikyti tam tikras įmones ar tam tikrų prekių gamybą.

— EAPB sutartyje numatyta speciali juodosios metalurgijos įmonėms suteiktos valstybės pagalbos kontrolės sistema, pritaikyta bendros anglies ir plieno rinkos veikimo sąlygoms. Ši sistema įtvirtinta AP 4 straipsnio c punkte ir įvairiose pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse. Remiantis EB 305 straipsnio 1 dalimi ir atsižvelgiant į nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, EB sutarties nuostatos taikomos kaip papildomos taisyklės.

— Remiantis AP 4 straipsnio c punktu juodosios metalurgijos įmonėms suteikta pagalba yra nesuderinama su bendrąja anglies ir plieno rinka, nebent patenka į aiškiai numatytų ir tinkamai pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse Komisijos patvirtintų išimčių taikymo sritį [59].

— Kadangi EAPB sutartimi įgyvendinama tik dalinė integracija, AP 67 straipsniu Komisijai leidžiama imtis kompensacinių priemonių juodosios metalurgijos įmonės naudai, jeigu ši įmonė patiria nuostolių dėl valstybės narės veiksmų, kurių pastaroji ėmėsi vykdydama savo bendrą ekonominę politiką. Įsigaliojus EB sutarčiai, įgyvendinant šį straipsnį būtina turėti omenyje, kad egzistuoja bendra EB valstybės pagalbos kontrolės sistema.

139. Apibrėžus nagrinėjimo objektą, toliau bus paaiškinta, kodėl, mūsų nuomone, Pirmosios instancijos teismas galėjo nuspręsti, jog nagrinėjama pagalba patenka į AP 4 straipsnio c punkto taikymo sritį.

ii) Mano siūlomas sprendimas

140. Priminsiu, kad šioje byloje nagrinėjama pagalba – tai individuali pagalba, kuri buvo suteikta juodosios metalurgijos įmonei pagal sistemą, kuriai pirmiau buvo pritarusi Komisija EB sutarties pagrindu.

141. Iš bylos medžiagos išplaukia, kad nagrinėjama pagalba susijusi su bendrąja politika, skirta įveikti specifinius ekonominius sunkumus, su kuriais susidūrė *Zonenrandgebiet*. ZRFG buvo nustatyti tikslai ir sąlygos,

59 — Kaip minėta pirmiau, pagalba gali būti leidžiama remiantis individualiu sprendimu.

kurioms esant buvo priimtos įgyvendinimo priemonės, pavyzdžiui, nagrinėjamos šioje byloje. Taigi sunku vertinti ginčijamą pagalbą atskirai, nes ji atspindi nuoseklią Vokietijos Federacinės Respublikos politiką. Kitaip tariant, ZRFG sudaro teisinį pagrindą, kuriuo remiantis buvo priimamos visos konkrečios įgyvendinimo priemonės ir kuris leidžia manyti, jog jos tarpusavyje susijusios. Šiuo požiūriu galime tik pripažinti, jog suteikiant nagrinėjamą pagalbą *Salzgitter* buvo siekiama prisidėti prie didesnio projekto, t. y. užtikrinti subalansuotą ūkio plėtrą pasienio regione, įgyvendinimo. Manyčiau, kad iš esmės būtent šie bendrieji tikslai lėmė ZRFG bei nagrinėjamos pagalbos priėmimą. Taigi, atsižvelgiant į turimą informaciją, būtų sunku tvirtinti, jog priemonės buvo skirtos juodosios metalurgijos pramonei ir kad Vokietijos Federacinė Respublika siekė specialiai paremti būtent šią pramonę, atsižvelgdama į jos poreikius. Bet kuriuo atveju juodosios metalurgijos pramonė nebuvo vienintelė pasinaudojusi ZRFG numatytomis mokestinėmis paskatomis ir ypatingi atskaitymai bei neapmokestinami atidėjimai nebuvo skirti vien šiai pramonės šakai.

142. Todėl šiuo atveju kalbama ne apie *specialiai ir išimtinai* juodosios metalurgijos įmonių naudai priimtas priemones. Jeigu būtų kitaip, AP 4 straipsnio c punkto taikymas nekeltų jokių abejonių.

143. Koks gi yra nagrinėjamos pagalbos pobūdis?

144. Šioje byloje *Salzgitter* teigia, kad jos gauta pagalba buvo suteikta individualiai įgyvendinant bendrąją pagalbos schemą, kuriai prieš tai buvo pritarusi Komisija. Todėl ji tvirtina neprivalėjusi pranešti apie šią individualią priemonę pagal EAPB sutartį ir remiasi šiuo atžvilgiu 1994 m. spalio 5 d. Sprendimu *Italija prieš Komisiją* [60].

145. Minėtoje byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komisijai nereikia pranešti apie individualias priemones, kuriomis įgyvendinama Komisijos patvirtinta bendroji pagalbos schema, nebent patvirtinimo sprendime šiuo klausimu buvo padaryta tam tikrų išlygų. Teisingumo Teismas konstatavo, jog „kadangi individuali pagalba yra paprasčiausia bendros pagalbos schemos įgyvendinimo priemonė, veiksniai, į kuriuos Komisija būtų turėjusi atsižvelgti ją vertindama, yra tokie patys, kaip ir veiksniai, kuriuos ji taikė vertindama bendrąją schemą“. Taigi Teisingumo Teismas nurodė, jog būtų nenaudinga pateikti Komisijai pakartotinai nagrinėti individualią pagalbą [61].

60 — C-47/91, Rink. p. I-4635.

61 — 21 punktas.

146. Taigi šioje byloje reikėtų išsiaiškinti, ar *Salzgitter* suteikta pagalba yra paprasčiausia ZRFG įgyvendinimo priemonė, apie kurią, remiantis minėta teismo praktika, nebūtų reikėję pranešti Komisijai, ar vis dėlto ši pagalba vertintina atsiejant nuo ZRFG.

147. Nors į nagrinėjamą pagalbą galima žiūrėti kaip į bendros ekonominės, pramonės, regioninės ir socialinės politikos dalį, vis dėlto nemanau, jog tai paprasčiausia individuali įgyvendinimo priemonė, apie kurią, atsižvelgiant į *Salzgitter* nurodytą teismo praktiką, nebuvo būtina pranešti Komisijai.

148. Mano nuomone, minėtos teismo praktikos negalima pritaikyti nagrinėjam atvejui. Byloje, kurioje buvo priimtas sprendimas *Italija prieš Komisiją*, nagrinėta individuali pagalba bei bendroji pagalbos schema, pagal kurią ji buvo suteikta, buvo susijusi tik su į EB sutarties taikymo sritį patenkančiomis įmonėmis.

149. Šioje byloje yra kitaip. Pagal ZRFG pagalbą gavusioms įmonėms taikomos ir EB, ir EAPB sutartis. Kaip minėta, EAPB sutartimi ir jos pagrindu priimtais teisės aktais įtvirtinama speciali valstybės pagalbos kontrolės sistema, kuri taikoma juodosios metalurgijos įmonėms. Taigi veiksniai, į kuriuos turi atsižvelgti Komisija vertindama nagrinėjamos pagalbos suderinamumą, skiriasi pagal tai, ar priemonės teikia naudos į EB sutarties, ar į EAPB sutarties taikymo sritį patenkančioms įmonėms.

150. Taigi nagrinėjamos pagalbos suteikimas *Salzgitter* nėra paprasčiausias individualus ZRFG įgyvendinimas, nes jos suderinamumas turi būti tikrinamas pagal specialiąsias EAPB taisykles, nustatytas valstybės pagalbos kontrolei.

151. Savaime suprantama, kad nesiekiama užkirsti kelio juodosios metalurgijos ar anglies pramonės įmonėms gauti galimos naudos iš bendrosios politikos priemonės. Aš taip pat nesiekiu pripažinti, kad AP 4 straipsnio c punktas taikomas bendrosioms pagalbos schemoms, kaip teigia Vokietijos Federacinė Respublika. Mano analizė pagrįsta vien EAPB sutartimi sukurtos sistemos tikslais ir būtinybe vertinti tokių priemonių, kaip nagrinėjamos šioje byloje, suderinamumą, atsižvelgiant į ypatingą juodosios metalurgijos rinkos situaciją ir į specialiąsias šioje sutartyje numatytas taisykles. Būtent šiuo atžvilgiu trečiųjų taisyklių 6 straipsnyje, pagal kurį reikalaujama, kad valstybės narės informuotų Komisiją „apie ketinimus suteikti pagalbą juodajai metalurgijai, dėl kurių ji jau yra išsakiusi nuomonę remiantis (EB) sutartimi,“ atskleista visa jo reikšmė.

152. Taigi, atsižvelgęs į tai, kas išdėstyta, manyčiau, jog nagrinėjamos pagalbos, nors ji ir patenka į bendrąją pirmiau pagal EB sutartį Komisijos patvirtintą schemą, turi būti vertinama atskirai, atsižvelgiant į EAPB sutarties taisykles.

153. Taigi dabar reikia atsakyti į klausimą, ar ginčijama pagalba vertintina pagal AP 4 straipsnio c punktą, ar pagal AP 67 straipsnį.

154. Manyčiau, kad šioje byloje AP 67 straipsnis netaikytinas.

155. Kaip minėta [62], Teisingumo Teismas jau seniai griežtai išaiškino šią nuostatą, pripažinęs ją „apsaugine priemone“ nuo valstybių priemonių, kurios nėra tiesiogiai susijusios su anglies ir plieno pramone, tačiau dėl savo poveikio vis dėlto gali turėti įtakos jos konkurencinei padėčiai [63]. Ši nuostata leidžia valstybėms narėms suteikti pagalbą juodosios metalurgijos įmonėms, kurios nukentėjo nuo valstybės priemonės, priimtos vykdant jos bendrąją ekonominę politiką. Ši pagalba yra paramos priemonė, kurios dydis, sąlygos ir trukmė paliktos Komisijos diskrecijai. Nemanyčiau, kad AP 67 straipsniu būtų galima pateisinti subsidijų sistemą, kuri suteiktų naudos juodosios metalurgijos įmonėms vien dėl to, kad tai būtų nespecialioji pagalba, t. y. tokia, kuri vienu metu suteikiama anglies ir plieno bei kitiems ūkio sektoriams [64].

156. Mano nuomone, šioje byloje akivaizdu, kad *Salzgitter* suteikta pagalba nėra kompensacinė priemonė šios nuostatos prasme. Iš bylos medžiagos nematyti, kad ši pagalba jai būtų buvusi suteikta, siekiant ištaisyti konkurencijos iškraipymą, nuo kurio ji būtų nukentėjusi dėl ZRFG priėmimo.

157. Todėl manyčiau, kad nagrinėjamos pagalbos vertinimas nepatenka į AP 67 straipsnį. Priešingai, kaip ir Komisija, manau, jog šios pagalbos suderinamumas su bendrąja anglies ir plieno rinka turėjo būti vertinamas atsižvelgiant į AP 4 straipsnio c punktą bei šeštųjų taisyklių normas.

62 — Žr. šios išvados 108 punktą.

63 — Minėtas sprendimas *Compagnie des hauts fourneaux et fonderies de Givors ir kt. prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* (p. 526).

64 — Šiuo klausimu žr. J. Mertens de Wilmars, jau minėtas, (p. 429).

158. Šį aiškinimą patvirtina plačiai suformuluotas AP 4 straipsnio c punkto tekstas, kuriuo, norėčiau priminti, draudžiama „*(bet kokios formos)* valstybių teikiama <…> parama <…>“ [65]. Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, manau, kad dėl to ši nuostata skirta visai juodosios metalurgijos įmonėms suteiktai pagalbai, nepaisant jų formos ar kilmės, ar ji būtų buvusi skirta specialiai vienai juodosios metalurgijos įmonei, ar remiantis bendrąja ar regionine pagalbos schema. Negalima pamiršti, kad ši nuostata buvo priimta 1951 m., dar prieš įkuriant EEB ir nesukūrus bendrųjų ir regioninių valstybės pagalbos schemų kontrolės sistemos.

159. Mano pasiūlytas minėtos nuostatos aiškinimas leidžia užtikrinti vienodą požiūrį į visą juodosios metalurgijos sektoriui suteiktą pagalbą, siekiant jai taikyti nuoseklias ir veiksmingas taisykles.

160. Be to, šis sprendimas leidžia užtikrinti vienodą požiūrį į valstybes nares ir ūkio subjektus. Mano nuomone, vienodo požiūrio principas būtų pažeistas, jeigu būtų leista suteikti pagalbą juodosios metalurgijos įmonei dėl to, kad ji suteikiama pagal bendrąją pagalbos schemą, ir tuo pačiu metu pagal AP 4 straipsnio c punktą uždrausti pagalbą, kurios dydis, sąlygos ar trukmė būtų faktiškai tokia pati, vien dėl to, kad tai specialiai tam tikrai juodosios metalurgijos įmonei teikiama pagalba. Tokiu atveju valstybės narės galėtų būti paskatintos priimti bendrąsias pagalbos schemas, kuriomis praktiškai pasinaudotų vien anglies ar plieno sektorius. Pavyzdžiui, tam tikra valstybė narė galėtų priimti regioninę pagalbos schemą, kuriai būtų pritarusi Komisija pagal EB sutartį, tačiau kuri būtų naudinga regionams, kuriuose įsikūrusios daugiausiai anglies ir plieno sektoriams priklausančios įmonės. Tokia situacija neišvengiamai sukeltų pavojų, jog AP 4 straipsnio c punkte įtvirtintas principinis valstybės pagalbos draudimas prarastų bet kokį praktinį veiksmingumą ir būtų apeitas lankstesnių EB sutarties taisyklių naudai.

161. Dėl AP 67 straipsnio taikymo srities manyčiau, jog ši nuostata apima visas priemones, kurios suteikia galimybę kompensuoti žalingą poveikį, kurį juodosios metalurgijos įmonės patiria dėl bendrosios ekonominės politikos normų, išskyrus valstybės pagalbą, kurios skyrimo sąlygos specialiai reglamentuojamos AP 4 straipsnio c punkte bei pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse.

162. Taigi, atsižvelgęs į tai, kas išdėstyta, manyčiau, jog Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos skundžiamo sprendimo 116 punkte nusprendęs, kad nagrinėjamai pagalbai taikytinas AP 4 straipsnio c punktas.

65 — Kitu šriftu išskirta mano.

163. Šiomis sąlygomis siūlyčiau Teisingumo Teismui atmesti pirmąją pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalį.

2. Dėl antrosios antrojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalies, susijusios su teisės klaida vertinant Komisijos kompetenciją

164. Dėstydama antrąją pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalį, *Salzgitter* teigia, kad pagalbos juodajai metalurgijai srityje Komisija neturėjo įgaliojimų išplėsti AP 4 straipsnio c punkto taikymo srities pagalbai juodosios metalurgijos įmonėms, kuri buvo suteikta remiantis bendrąja pagalbos schema, patvirtinta pagal EB sutartį. Taip Pirmosios instancijos teismas, nuspręsdamas, kad, vertindama nagrinėjamą pagalbą, Komisija galėjo pagrįstai remtis AP 4 straipsnio c punktu, neteisingai įvertino šios institucijos įgaliojimų apimtį.

a) Šalių argumentai

165. *Salzgitter*, kuri, norėčiau priminti, remiasi griežtu AP 4 straipsnio c punkto aiškinimu, teigia, kad pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse Komisija neturėjo teisės išplėsti šios nuostatos taikymo srities nespecialiosios pagalbos anglies ir plieno sektoriui schemoms. Jos nuomone, tai reikštų, jog keičiama pati EAPB sutartis. Tačiau AP 95 straipsnio pirmoji ir antroji pastraipos, kuriomis grindžiamos pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės, nesuteikia pakankamo teisinio pagrindo tokiam pakeitimui. *Salzgitter* manymu, kad padarytų tokius pakeitimus, Komisija privalėjo laikytis arba AP 95 straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje pastraipoje, arba AP 96 straipsnyje numatytos procedūros.

166. Komisija savo ruožtu tvirtina nepakeitusi AP 4 straipsnio c punkto taikymo srities, nes šios nuostatos tekstas liko nepakitęs nuo pat 1952 m. liepos 23 dienos. Taigi, jos manymu, ji tikrai niekaip nepakeitė EAPB sutarties [66].

b) Vertinimas

167. Šioje dalyje *Salzgitter* kelia klausimą dėl Komisijos pasirinktos procedūros, siekiant, kaip ji mano, pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse išplėsti AP 4 straipsnio c punkto taikymo sritį. Prieš pradedant nagrinėti šio kaltinimo pagrįstumą, veikiausiai būtų įdomu priminti skirtingus teisinio derinimo mechanizmus, kurie numatyti EAPB sutartyje ir kuriais remiasi *Salzgitter*.

66 — Dubliko 61 punktas.

168. Įprasta EAPB sutarties keitimo procedūra numatyta AP 96 straipsnyje. Pirminėje redakcijoje, dar galiojusioje priimant antrąsias bei trečiąsias pagalbos juodajai metalurgijai taisykles, ši nuostata kiekvienai valstybei narei ir Komisijai leido pasiūlyti šios sutarties pakeitimus. Šie pakeitimai buvo vieningai priimti valstybių narių nuolatinių atstovų konferencijoje.

169. 1959 m. gruodžio 17 d. nuomonėje [67] Teisingumo Teismas, į kurį buvo kreiptasi remiantis 95 straipsnio trečiąja ir ketvirtąja pastraipomis, pažymėjo, kad nuo šios procedūros galima nukrypti „tik tais atvejais, kai taip nedaromas poveikis nei bendrajai sutarties struktūrai, nei santykiams tarp Bendrijos ir valstybių narių ir ypač santykiui tarp Bendrijai perleistų įgaliojimų ir valstybėms narėms paliktos kompetencijos, ir tik tokiais atvejais galima pasinaudoti „mažosios peržiūros“ procedūra“.

170. „Mažosios peržiūros“ procedūra numatyta AP 95 straipsnio trečiojoje pastraipoje. Komisijos ir Tarybos pasiūlyti pakeitimai pateikiami Teisingumo Teismo vertinimui, kuris ir teisiniu, faktiniu požiūriu turi nustatyti, ar pasiūlymai atitinka minėtos pastraipos nuostatas.

67 — Rink. p. 551, 556.

171. AP 95 straipsnio trečiojoje pastraipoje nustatyta, kad

— pakeitimais turi būti siekiama „pakoreguoti taisykles, pagal kurias Komisija naudotųsi savo įgaliojimais“,

— tokie pakeitimai gali būti siūlomi, tik „jei (atsiranda) nenumatytų sunkumų, kuriuos išryškina <…> patirtis, ar esminių ekonominių bei techninių pokyčių, tiesiogiai veikiančių anglių ir plieno bendrąją rinką, kurie verčia (taip) pakoreguoti taisykles“,

— tokiu koregavimu turi būti siekiama padaryti tinkamus pakeitimus ir galiausiai

— šie pakeitimai negali daryti neigiamos įtakos nei AP 2–4 straipsnių nuostatoms, nei santykiui tarp Komisijai ir kitoms Bendrijos institucijoms atitinkamai suteiktų įgaliojimų.

172. Kalbant apie AP 95 straipsnio pirmąją pastraipą, ji suteikia Komisijai teisę priimti sprendimą ar rekomendaciją visais EAPB

sutartyje nenumatytais atvejais, jei toks sprendimas ar tokia rekomendacija pasirodo reikalingi siekiant AP 2–4 straipsniuose detaliau apibrėžtų Bendrijos tikslų bendroje anglies ir plieno rinkoje ir laikantis AP 5 straipsnio. Komisija priima sprendimą ar rekomendaciją vieningu Tarybos pritarimu ir pasikonsultavusi su Konsultaciniu komitetu.

173. Formalūs dviejų AP 95 straipsnyje numatytų atvejų skirtumai nesunkiai pastebimi. AP 95 straipsnio pirmąja pastraipa siekiama sudaryti Komisijai galimybę pašalinti EAPB sutarties spragą, trukdančią jos darbui, leidžiant jai *priimti sprendimą ar rekomendaciją* šioje sutartyje nenumatytais atvejais, tačiau jos nepakeičiant. Be to, tokiu atveju reikalingas išankstinis vieningas Tarybos pritarimas. AP 95 straipsnio trečiojoje pastraipoje numatyta galimybė *pakeisti tam tikras minėtos sutarties nuostatas*, „pagal kurias Komisija naudotųsi savo įgaliojimais“. Vieningo Tarybos sprendimo nereikalaujama, tačiau būtina teigiama Teisingumo Teismo nuomonė ir Europos Parlamento balsavimas.

174. Šioje byloje *Salzgitter* kaltina Komisiją pasirėmus AP 95 straipsnio pirmąja ir antrąja pastraipomis AP 4 straipsnio c punkto taikymo sričiai išplėsti priimant įvairias pagalbos juodajai metalurgijai taisykles, nors, anot šios įmonės, ji turėjo laikytis arba AP 96 straipsnio, arba AP 95 straipsnio trečiojoje ir ketvirtojoje pastraipose numatytos procedūros.

175. Atsižvelgęs į išvadas, kurios buvo padarytos išnagrinėjus pirmąją pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalį, manyčiau, kad šis kaltinimas nepagrįstas.

176. Jeigu, kaip manau, AP 4 straipsnio c punktas taikomas pagalbai, kuri juodosios metalurgijos įmonėms buvo suteikta pagal bendrąją pagalbos schemą, tuomet, priėmusi pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse įtvirtintas normas, Komisija neišplėtė šios nuostatos taikymo srities. Darant prielaidą, kad jos atveju susiklostė EAPB sutartyje nenumatyta situacija, kurioje ji manė esant reikalinga imtis veiksmų, manyčiau, kad Komisija galėjo pagrįstai pasiremti AP 95 straipsnio pirmąja ir antrąja pastraipomis, siekdama reaguoti į būtinybę restruktūrizuoti juodosios metalurgijos rinką.

177. Taigi, mano manymu, šiuo atžvilgiu Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos, ir siūlau Teisingumo Teismui atmesti antrąją pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalį.

3. Dėl trečiosios priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalies, susijusios su teisės klaida pristatant Komisijos sprendimų priėmimo praktiką

178. Trečiojoje pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalyje *Salzgitter* teigia, kad skundžiamo sprendimo 112 ir paskesniuose punktuose Pirmosios instancijos teismas neteisingai pristatė Komisijos sprendimų priėmimo praktiką [68].

a) Šalių argumentai

179. *Salzgitter* tvirtina, kad tai, jog AP 4 straipsnio c punktas taikomas tik specialiajai juodosios metalurgijos įmonėms teikiamai pagalbai, Komisija manė nuo pat EAPB sutarties įsigaliojimo 1952 m., o ne nuo aštuntojo dešimtmečio pradžios. Šiuo klausimu *Salzgitter* remiasi 1963 m. EAPB Aukščiausiosios valdžios institucijos paskelbta ataskaita „EAPB sutartis 1952–1963 metais“, pirmųjų taisyklių ketvirtos konstatuojamosios dalies ir 1 straipsnio tekstu, Komisijos pozicija, išsakyta jos IX konkurencijos politikos ataskaitoje, bei Komisijos sprendimų praktika anglies sektoriuje. *Salzgitter*, be kita ko, kaltina Pirmosios instancijos teismą skundžiamo sprendimo 115 punkte nusprendus, kad antrosios taisyklės buvo skirtos tik tam, kad būtų atkurta pirminė AP 4 straipsnio c punkto taikymo sritis, nors iš tikrųjų tai buvo neleistinas EAPB sutarties pakeitimas.

180. Komisija mano, jog aplinkybė, kad iki trečiųjų taisyklių priėmimo ji laikėsi kitokios nuomonės dėl AP 4 straipsnio c punkto reikšmės, nėra reikšminga *Salzgitter* suteiktai pagalbai, nes tokia nuomonė nebuvo įtvirtinta jokiame individualiame teisės akte, kuris pagalbos gavėjos atžvilgiu galėjo įgyti privalomą teisinę galią iki 1986 m. sausio 1 dienos [69].

b) Vertinimas

181. Skundžiamo sprendimo 112–117 punktuose Pirmosios instancijos teismas išdėstė normas, kurias Komisija įtvirtino priėmusi pirmąsias ir antrąsias taisykles. Nors šis išdėstymas susijęs su šioje byloje netaikytinomis taisyklėmis, vis dėlto jis leidžia įvertinti teisinį bylos kontekstą ir parodo, kaip keitėsi Komisijos siūlomas išaiškinimas.

68 — Atsiliepimo į apeliacinį skundą ir priepriešinio apeliacinio skundo 122–138 punktai.

69 — Dubliko 62 punktas.

182. Priešingai nei teigia Komisija, tai nėra nereikšminga šioje byloje.

183. Skundžiamo sprendimo 112 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad „nuo aštuntojo dešimtmečio pradžios (antrųjų taisyklių) priėmimo Komisija manė, kad AP 4 straipsnio c punktas taikomas tik specialiajai pagalbai juodosios metalurgijos įmonėms“. Toliau aptariamo sprendimo 115 punkte jis pažymėjo, jog „tai, kad, pradedant (šiomis taisyklėmis), visos taisyklės numato, jog jos taikomos „bet kokiai juodajai metalurgijai suteiktai pagalbai (…) neatsižvelgiant į tai, ar ji yra specialioji“, *skirta tik tam, kad būtų atkurta pirminė AP 4 straipsnio c punkto taikymo sritis*“ [70].

184. Šioje apeliacinio skundo dalyje *Salzgitter* dar kartą kaltina Pirmosios instancijos teismą dėl argumento, susijusio su AP 4 straipsnio c punkto „pirmine taikymo sritimi“. Ji tvirtina, kad šios nuostatos taikymo sritis buvo apribota specialiąja pagalba juodosios metalurgijos įmonėms nuo pat EAPB sutarties įsigaliojimo, o ne tik nuo aštuntojo dešimtmečio pradžios iki antrųjų taisyklių įsigaliojimo.

185. Atsižvelgdamas į išnagrinėjus pirmąją pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalį padarytą išvadą, manau, kad Pirmosios instancijos teismas teisingai pristatė Komisijos sprendimų praktiką, ir todėl laikausi nuomonės, jog *Salzgitter* argumentams negali būti pritarta.

186. Taigi siūlyčiau Teisingumo Teismui kaip nepagrįstą atmesti trečiąją pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo dalį ir todėl netenkinti viso pirmojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo.

B — *Dėl antrojo priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su ginčijamo sprendimo motyvavimo stoka*

187. Antruoju priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindu *Salzgitter* tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą skundžiamo sprendimo 184 punkte nusprendęs, kad ginčijamo sprendimo motyvavimas atitiko EAPB sutartyje keliamus reikalavimus [71].

1. Šalių argumentai

188. *Salzgitter* teigia, kad Komisija nepagrindė priežasčių, dėl kurių nukrypo nuo

70 — Kitu šriftu išskirta mano.

71 — Atsiliepimo į apeliacinį skundą ir priešpriešinio apeliacinio skundo 139–142 punktai.

ankstesnės savo sprendimų praktikos ir taikė AP 4 straipsnio c punktą nespecialiajai pagalbai anglies ir plieno sektoriui, nesilaikydama Teisingumo Teismo praktikos ir pažeisdama AP 67 straipsnį.

189. *Salzgitter* taip pat tvirtina, kad Komisija nepaaiškino, kodėl jos vertinimas nukrypsta nuo jos sprendimų praktikos, susijusios su anglies sektoriumi.

190. Galiausiai, *Salzgitter* kaltina Komisiją nenurodžius priežasčių, dėl kurių ginčijamas sprendimas nukrypsta nuo sprendimų praktikos panašiose bylose, pavyzdžiui, byloje, kurioje buvo priimtas Komisijos sprendimas 2002/347/EAPB [72].

191. Vokietijos Federacinė Respublika pabrėžia, kad Komisijos teisinės nuomonės dėl AP 4 straipsnio c punkto ir 67 straipsnio taikymo srities pasikeitimas turėjo būti detaliau pagrįstas ir pateisintas ginčijamame sprendime [73].

192. Komisija savo ruožtu tvirtina, kad jos praktika pasikeitė priėmus trečiąsias taisykles, ir jos buvo pakankamai pagrįstos [74]. Ji neigia buvus ypatingą pareigą motyvuoti, teigdama, jog jos pareigos detaliai reglamentuotos AP 15 straipsnio trečiojoje pastraipoje ir 95 straipsnio pirmojoje pastraipoje (pasitarimas su Konsultaciniu komitetu ir vieningas Tarybos sutikimas).

2. Vertinimas

193. Pirmiausia norėčiau priminti, kad pareigos motyvuoti apimties klausimas yra teisės klausimas, kuris gali būti pateiktas Teisingumo Teismo kontrolei apeliaciniame skunde. Taigi skundo pagrindas, susijęs su pareigos motyvuoti apimties nepaisymu, yra priimtinas nepaisant to, kad neišvengiamai reikia atsižvelgti į faktines aplinkybes, kuriomis rėmėsi Pirmosios instancijos teismas formuluodamas savo išvadą [75].

194. Iš AP 5 straipsnio antrosios pastraipos ketvirtos įtraukos ir 15 straipsnio pirmosios pastraipos išplaukia, kad Bendrija „viešai skelbia apie savo veiksmų priežastis“ ir kad „(Komisijos) priimti sprendimai, rekomendacijos ir nuomonės turi būti paremti tam tikrais motyvais bei pateikiamos nuomonės,

72 — 2001 m. lapkričio 21 d. Sprendimas dėl Prancūzijos mokestinių lengvatų įmonių padaliniams užsienyje (OL L 126, 2002, p. 27).

73 — Atsiliepimo į apeliacinį skundą ir įstojimo į bylą priešpriešiniam apeliaciniam skundui palaikyti paaiškinimų 53 punktas.

74 — Trečiųjų taisyklių trečia ir ketvirta konstatuojamosios dalys.

75 — 1997 m. lapkričio 20 d. Sprendimas *Komisija prieš V* (C-188/96 P, Rink. p. I-6561, 24 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

kurias reikėjo gauti“. Iš šių nuostatų ir iš bendrųjų EAPB sutarties principų išplaukia, kad Komisija privalo motyvuoti savo priimamus visuotinai taikomus ar individualius sprendimus, nepaisant to, koks teisinis pagrindas pasirenkamas. Be to, nepakankamas motyvavimas ar nemotyvavimas yra esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimas AP 33 straipsnio prasme ir viešuoju interesu pagrįstas pagrindas, kuriuo Bendrijos teismas turi remtis *ex officio* [76].

195. Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, Komisijai pagal AP 15 straipsnį tenkanti pareiga motyvuoti turi atitikti tuos pačius principus, kokius suformulavo Teisingumo Teismo EB 253 straipsnio kontekste [77].

196. Šiuo atveju kalbame apie šiuos principus: motyvavimas turi būti pritaikytas nagrinėjamo teisės akto pobūdžiui ir ginčijamą aktą priėmusios institucijos pagrindimas turi būti pateiktas aiškiai ir nedviprasmiškai, kad Bendrijos teismai galėtų vykdyti teisėtumo kontrolę, o suinteresuotieji asmenys – teisės akto adresatai ar kitaip su juo susiję asmenys AP 33 straipsnio antrosios pastraipos prasme – susipažinti su priimtos priemonės pateisinimu. Tačiau nėra būtina, kad motyvavimas apimtų visas su priemone susijusias faktines ir teisines aplinkybes, nes klausimas, ar akto motyvavimas atitinka AP 5 ir 15 straipsnių reikalavimus, turi būti įvertintas atsižvelgiant ne tik į jo formuluotę, bet ir kontekstą bei į visas atitinkamą sritį reglamentuojančias teisės normas [78]. Valstybės pagalbos kontrolės srityje nagrinėjant Komisijos sprendimo motyvavimą taip pat būtina atsižvelgti į sudėtingus vertinimus, kuriuos turi atlikti institucija, ir diskrecinius sprendimus, kuriuos ji gali priimti.

197. Pirmiausia kalbant apie kaltinimą, grindžiamą motyvavimo stoka dėl Komisijos sprendimų praktikos pasikeitimo, kiek tai susiję su AP 4 straipsnio c punkto ir 67 straipsnio taikymo sritimi, manyčiau, jog šis kaltinimas nereikšmingas.

198. Komisijos vertinimas dėl nagrinėjamos pagalbos suderinamumo su bendrąja anglies ir plieno rinka nesusijęs su tokiu pasikeitimu. Iš ginčijamo sprendimo konteksto ir visų pirma iš jo 59–66 ir 109–133 punktų išplaukia, kad, Komisijos nuomone, AP 4 straipsnio c punktas buvo taikomas šiai

76 — Be kita ko, žr. 2005 m. birželio 22 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *CIS prieš Komisiją* (T-102/03, Rink. p. II-2357, 46 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

77 — Be kita ko, žr. 2003 m. rugsėjo 11 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Belgija prieš Komisiją* (C-197/99 P, Rink. p. I-8461, 72 punktas), 1996 m. rugsėjo 24 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *NALOO prieš Komisiją* (T-57/91, Rink. p. II-1019, 298–300 punktai) bei 1997 m. spalio 24 d. Sprendimą *British Steel prieš Komisiją* (T-243/94, Rink. p. II-1887, 159 ir 160 punktai).

78 — 1985 m. rugsėjo 19 d. Sprendimas *Hoogovens Groep prieš Komisiją*, (172/83 ir 226/83, Rink. p. 2831, 24 punktas), 1990 m. vasario 14 d. Sprendimas *Delacre ir kt. prieš Komisiją* (C-350/88, Rink. p. I-395, 15 ir 16 punktai) bei minėti sprendimai *Belgija prieš Komisiją* (72 punktas) ir *Ispanija prieš Komisiją* (73 punktas).

pagalbai nuo pat pradžių. Tokios nuomonės laikiausi ir nagrinėdamas pirmąjį priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindą.

199. Ginčijamame sprendime bet kuriuo atveju aiškiai ir nedviprasmiškai išdėstomi Komisijos argumentai dėl kiekvienos iš minėtų nuostatų taikymo srities ir taikytinumo.

200. Komisija detaliai paaiškina, kodėl „nagrinėjamos neteisėtos pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka įvertinimas turi būti atliktas atsižvelgiant į (AP) 4 straipsnio c punktą ir atitinkamas (pagalbos juodajai metalurgijai taisykles)“ [79]. Vertindama nagrinėjamos pagalbos pobūdį, ji visų pirma nurodo priežastis, dėl kurių, jos manymu, AP 67 straipsnis nėra taikytinas (66 punktas). Antra, vertindama ginčijamos pagalbos suderinamumą su bendrąja anglies ir plieno rinka, ji paaiškina, kodėl juodosios metalurgijos įmonės atžvilgiu *a priori* neįmanoma taikyti EB 87 straipsnio 2 dalies c punkto (110–120 punktai). Trečia, ji detaliai įvardija priežastis, dėl kurių šioje byloje nebuvo pagrįsta priimti individualų sprendimą AP 95 straipsnio pagrindu (121–125 punktai). Galiausiai, ketvirta, Komisija išdėsto specialias normas, be kita ko, susijusias su pranešimo terminais, kurios buvo įtvirtintos nuo 1986 m. taikomose pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse (67–76 ir 126–133 punktai).

201. Šie motyvai leido *Salzgitter* bei Vokietijos Federacinei Respublikai susipažinti su priežastimis, dėl kurių Komisija nusprendė, jog nagrinėjamu atveju įvykdomos AP 4 straipsnio c punkte nustatytos sąlygos. Jos taip pat turėjo galimybę iš esmės ginčyti Komisijos vertinimą. Be to, kaip parodė teisminės kontrolės rezultatai, kurią atliko Pirmosios instancijos teismas priimdamas skundžiamą sprendimą, minėti motyvai leido Bendrijos teismui patikrinti aptariamo vertinimo pagrįstumą.

202. Taigi nemanyčiau, kad teisės akte, kuris, priminsiu, yra individualus, Komisija papildomai turėjo aptarti savo sprendimų praktikos pasikeitimus nuo pirmųjų ir antrųjų pagalbos juodajai metalurgijai taisyklių, kurios, be to, netaikytinos šioje byloje.

203. Taip pat nemanyčiau, jog reikšmingas ir antrasis kaltinimas, nes taisyklės, reglamentuojančios valstybių narių veiksmus anglies

79 — Ginčijamo sprendimo 109 punktas.

pramonės naudai, skiriasi nuo įtvirtintųjų pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse.

204. Galiausiai dėl trečiojo kaltinimo nemanyčiau, kad Komisija privalėjo nurodyti priežastis, dėl kurių jos vertinimas skiriasi nuo vertinimo ankstesniuose sprendimuose. Sąvoka „valstybės pagalba“ ir EB, ir EAPB sutartyse atitinka objektyvias faktines aplinkybes, o priežastys, dėl kurių Komisija padarė kitokią išvadą ankstesniuose sprendimuose, nėra reikšmingos atsakant į klausimą, ar nagrinėjama pagalba patenka į AP 4 straipsnio c punkto taikymo sritį.

205. Atsižvelgęs į šiuos argumentus, manyčiau, kad priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindas, susijęs su motyvavimo stoka, kiek jis grindžiamas pirmiau išnagrinėtais kaltinimais, atmestinas. Mano nuomone, ginčijamo sprendimo motyvavimas atitinka AP 5 bei 15 straipsniuose numatytus aiškumo bei galimybės patikrinti reikalavimus, nes jame pakankamai tiksliai perteiktas faktinis bei teisinis kontekstas.

206. Taigi manau, kad skundžiamo sprendimo 184 punkte Pirmosios instancijos teismas galėjo pagrįstai nuspręsti, kad Komisija teisiniu požiūriu pakankamai motyvavo ginčijamą sprendimą.

207. Šiomis aplinkybėmis siūlyčiau Teisingumo Teismui atmesti antrąjį priešpriešinio apeliacinio skundo pagrindą.

208. Iš pirmiau išdėstytų argumentų išplaukia, kad visas *Salzgitter* pateiktas priešpriešinis apeliacinis skundas turėtų būti atmestas.

VI — Dėl pagrindinio apeliacinio skundo

209. Pagrįsdama savo skundą, Komisija pateikia du apeliacinio skundo pagrindus, susijusius su AP 4 straipsnio c punkto bei trečiųjų, ketvirtųjų, penktųjų ir šeštųjų taisyklių pažeidimu ir su gynybos teisių pažeidimu.

A — *Dėl pirmojo apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su AP 4 straipsnio c punkto bei trečiųjų, ketvirtųjų, penktųjų ir šeštųjų taisyklių pažeidimu*

210. Pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą sudaro šešios dalys, susijusios, pirma, su klaidingu vertinimu, kad taikytinas teisinis pagrindas buvo netikras ir neaiškus, antra, su

teisės klaida, padaryta atsižvelgus į dvi pirmąsias pagalbos juodajai metalurgijai taisykles, trečia, su klaidingu Teisingumo Teismo praktikos dėl teisinio saugumo principo įvertinimu, ketvirta, su skundžiamo sprendimo motyvų prieštaringumu, penkta, su klaidingu teiginiu, jog Komisija žinojo apie ZRFG taikymą juodosios metalurgijos įmonėms, ir, šešta, su abejonėmis dėl 1997 m. kovo 20 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Alcan Deutschland*[80].

211. Iš esmės Komisija kelia klausimą dėl Pirmosios instancijos teismo vertinimo skundžiamo sprendimo 158–183 punktuose, susijusio su pirmoje instancijoje pateikto ieškinio pagrindu dėl tariamo teisinio saugumo principo pažeidimo (septintasis ieškinio pagrindas). Ji teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą, nusprendęs, jog ypatingomis nagrinėjamos bylos aplinkybėmis Komisija nepaisė teisinio saugumo principo, reikalaudama susigrąžinti 1986–1995 m. *Salzgitter* suteiktą pagalbą.

212. Patenkindamas ieškinio pagrindą dėl teisinio saugumo principo pažeidimo, Pirmosios instancijos teismas taikė tris motyvavimo etapus.

213. Pirmiausia jis ištyrė teisinio pagrindo aiškumą. Skundžiamo sprendimo 174 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad po antrųjų ir trečiųjų taisyklių priėmimo susidariusiai situacijai buvo būdingas netikrumas bei neaiškumas. Tokį vertinimą Komisija ginčija pirmoje savo pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje.

214. Toliau Pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo Komisijos elgesį. Konstatavęs, kad ji disponavo tam tikra *Salzgitter* pateikta informacija ir kad ji buvo priėmusi sprendimą nepareikšti prieštaravimų dėl ZRFG įgyvendinimo, skundžiamo sprendimo 176–180 punktuose Pirmosios instancijos teismas padarė išvadą, kad Komisija nepaisė savo rūpestingumo pareigos, kai nagrinėdama dokumentus nepastebėjo, jog apie nagrinėjamą pagalbą nebuvo pranešta, ir nesiėmė jokių tinkamų veiksmų. Šiuos teiginius Komisija kritikuoja penktoje pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje.

215. Galiausiai, atsižvelgęs į minėtus argumentus, skundžiamo sprendimo 181 ir 182 punktuose Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad, nurodžiusi Vokietijos Federacinei Respublikai susigrąžinti *Salzgitter* suteiktą pagalbą, Komisija pažeidė teisinio saugumo principą. Išvadas, kurias Pirmosios instancijos teismas padarė iš šių argumentų, Komisija ginčija trečioje pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje.

80 — C-24/95, Rink. p. I-1591.

216. Šiomis aplinkybėmis manyčiau, kad pirmojo apeliacinio skundo pagrindo pagrįstumą reikia įvertinti paeiliui analizuojant jo pirmą, penktą ir trečią dalis, nes jose keliamas klausimas dėl Pirmosios instancijos teismo išvadų skundžiamame sprendime.

1. Dėl pirmos pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, susijusios su klaidinga nagrinėjamos teisinės padėties aiškumo analize

217. Pirmoje pirmojo apeliacinio skundo dalyje Komisija ginčija Pirmosios instancijos teismo vertinimą, kad situacijai, susiklosčiusiai priėmus antrąsias ir trečiąsias taisykles, buvo būdingas netikrumas ir neaiškumas.

a) Šalių argumentai

218. Komisija mano, kad Pirmosios instancijos teismo skundžiamo sprendimo 174 punkte pateiktas nagrinėjimas, jog priėmus antrąsias arba bent jau trečiąsias taisykles implicitiniu sprendimu buvo iš dalies panaikintas leidimas suteikti pagalbą, kuris buvo įtvirtintas 1971 m. sprendime, yra klaidingas.

219. Ji tvirtina, kad EB sutartimi pagrįstas leidimas negalėjo turėti poveikio EAPB sutartimi reglamentuojamoje srityje. Jos manymu, buvo taikytinas AP 4 straipsnio c punktas ir, remiantis minėtu 1969 m. gruodžio 10 d. Sprendimu *Komisija prieš Prancūziją*, iki pirmųjų taisyklių įsigaliojimo pagalba juodosios metalurgijos įmonėms buvo griežtai draudžiama [81]. Ji mano, kad minėtas ir paskesni leidimai buvo pripažinti taikytinais EAPB sutarties reglamentuojamoje srityje tik pirmosiose taisyklėse ir kad šis bendrasis terminuotas leidimas nustojo galioti panaikinus pirmąsias taisykles 1981 m. gruodžio 31 dieną.

220. Be to, Komisija ginčija Pirmosios instancijos teismo skundžiamo sprendimo 173 ir 174 punktuose pateiktus argumentus, pagal kuriuos nebuvo aišku, ar apie vėlesnį ZRFG 3 straipsnio taikymą *Salzgitter* atžvilgiu turėjo būti pranešta kaip apie „ketinimus“ trečiųjų taisyklių 6 straipsnio prasme. Komisijos teigimu, ši nuostata visiškai aiški.

221. Dublike Komisija taip pat tvirtina, kad AP 67 straipsnis netaikomas valstybės pagalbai, nes valstybės narės negali imtis pagalbos priemonių vykdydamos savo ekonominę ir socialinę politiką [82]. Ji pabrėžia, kad AP 4 straipsnio c punktu draudžiama „bet kokia forma“ teikiama valstybės pagalba ir Vokietijos Federacinės Respublikos nurodytoje teismo praktikoje, kiek tai susiję su

81 — Komisija daro nuorodą į šio sprendimo 41–44 punktus.

82 — Komisija daro nuorodą į minėtą sprendimą *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją*.

AP 67 straipsniu, niekuomet nebuvo kalbama apie bendrai taikomas „pagalbos schemas“. Ji taip pat teigia, kad ši valstybė narė neinformavo jos apie *Salzgitter* suteiktą pagalbą, ir todėl ji negali teigti, jog Komisija leido pagalbą AP 67 straipsnio pagrindu.

222. *Salzgitter* mano, kad Pirmosios instancijos teismas nepadarė teisės klaidos konstatavęs, jog priėmus antrąsias ir trečiąsias taisykles susiklosčiusi situacija stokojo aiškumo. Ji teigia, kad antrosiose ir trečiosiose taisyklėse arba kitokiu pranešimu Komisija privalėjo išreikšti savo teisinės pozicijos dėl AP 4 straipsnio c punkto taikymo srities pasikeitimą [83]. Ji, be kita ko, tvirtina, kad, nepareiškusi jokių prieštaravimų dėl ZRFG įgyvendinimo, Komisija pagrindė pagrįstą įmonių pasitikėjimą šio teisės akto teisėtumu.

223. *Salzgitter* taip pat tvirtina, kad AP 4 straipsnio c punktas netaikytinas bendroms valstybių narių priemonėms, susijusioms su visais ekonomikos sektoriais, pavyzdžiui, ZRFG, ir Komisija tai buvo patvirtinusi pirmoje pirmųjų ir antrųjų taisyklių konstatuojamųjų dalių dalyje. Ji teigia, kad Komisija atgaline data pritaikė AP 4 straipsnio c punktą, o tai prieštarauja Bendrijos teisei ir gali sukelti pavojų pagalbą gavusių įmonių sprendimams dėl ilgalaikių investicijų [84].

224. *Salzgitter* priduria, kad šią analizę patvirtina Komisijos sprendimų praktika anglies sektoriuje, pagal kurią nespecialiai pagalbai šiam sektoriui buvo taikomas AP 67 straipsnis.

225. *Salzgitter* tvirtina, kad iš trečiųjų taisyklių 6 straipsnio negalima nustatyti, ar apie ZRFG numatytų mokestinių priemonių taikymą juodosios metalurgijos įmonėms turėjo būti iš naujo pranešta, nepaisant ankstesnio leidimo, kurį Komisija buvo suteikusi pagal EB sutartį. Ji papildo, kad esamai pagalbai, kokia yra numatytoji ZRFG, negali būti keliamas minėtoje nuostatoje numatytas pranešimo reikalavimas. Šiuo atžvilgiu *Salzgitter* remiasi minėtu sprendimu *Italija prieš Komisiją*, susijusiu su pranešimu apie individualias bendros pagalbos schemos įgyvendinimo priemones [85]. Jos nuomone, kadangi Komisija buvo be išlygų pritarusi ZRFG taikymui pagal EB sutartį ir nebuvo pareiškusi jokių prieštaravimų pagal AP 67 straipsnį, ZRFG įgyvendinimas tam

83 — *Salzgitter* daro nuorodą į 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Kvaerner Warnow Werft* (C-181/02 P, Rink. p. I-5703, 41 punktas).

84 — *Salzgitter* daro nuorodą į minėtą sprendimą *Falck ir Acciaierie di Bolzano prieš Komisiją*, (119 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

85 — 21 punktas.

tikros įmonės naudai negali būti kvalifikuojamas kaip „nauja pagalba“ ir dėl to kaip „ketinimas“ trečiųjų taisyklių 6 straipsnio prasme.

226. Galiausiai *Salzgitter* priduria, kad, 1971 m. pranešdama Komisijai apie ZRFG pagal EB sutartį, Vokietijos Federacinė Respublika taip pat informavo Komisiją, kaip numatyta AP 67 straipsnyje. Ji mano, kad leisdama mokestines priemones, apie kurias buvo pranešta pagal EB sutartį, Komisija taip pat implicitiškai pareiškė, kad šios priemonės neturi „didelės įtakos konkurencijos sąlygoms“ anglies ir plieno pramonėje AP 67 straipsnio 1 dalies prasme.

227. Vokietijos Federacinė Respublika iš esmės pateikia tokius pačius argumentus kaip ir *Salzgitter*. Ji tvirtina, kad bendrajai pagalbai netaikoma pranešimo pareiga pagal AP 67 straipsnio 1 dalį, jeigu ji negali padaryti didelės įtakos konkurencijos sąlygoms anglies ir plieno pramonėje, ir Komisija netiesiogiai tai patvirtino ne kartą pritardama ZRFG numatytoms priemonėms. Ji mano, kad šios priemonės bet kuriuo atveju gali būti laikomos esama pagalba, kuriai netaikoma atskira pranešimo pareiga pagal EAPB sutartį.

b) Vertinimas

228. Kaip minėta [86], skundžiamo sprendimo 174 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad:

„<…> po antrųjų ir trečiųjų taisyklių priėmimo susidariusiai situacijai buvo būdingi tokie Komisijos veiksmų nulemti netikrumo bei neaiškumo elementai:

— 1971 m. Komisijos sprendimu suteikto leidimo nebylus – ir todėl nepakankamai aiškus – panaikinimas,

— neaiškumas dėl pirmiau nurodyto leidimo dalinio panaikinimo apimties ypač susijęs su klausimu, ar apie vėlesnį ZRFG 3 straipsnio taikymą turėjo būti pranešta kaip apie „ketinimus“ trečiųjų <…> taisyklių 6 straipsnio prasme <…>.“

86 — Žr. šios išvados 60 ir paskesnius punktus.

229. Dėstydama pirmąją šio apeliacinio skundo pagrindo dalį, Komisija, viena vertus, teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą dėl antrųjų ir trečiųjų taisyklių poveikio sprendimui nepareikšti prieštaravimų, kurį 1971 m. rugpjūčio 4 d. Komisija buvo priėmusi dėl ZRFG 3 straipsnio. Kita vertus, ji ginčija Pirmosios instancijos teismo analizę, susijusią su trečiųjų taisyklių 6 straipsnyje įtvirtintos pareigos pranešti apie ketinimus suteikti nagrinėjamą pagalbą aiškumu.

230. Manyčiau, kad šis kaltinimas pagrįstas dėl toliau išdėstytų priežasčių.

231. *Pirma,* priešingai nei mano Pirmosios instancijos teismas, manyčiau, kad antrųjų ir trečiųjų taisyklių priėmimas nelėmė dalinio ir nebylaus 1971 m. Komisijos priimto sprendimo panaikinimo. Kaip nurodžiau nagrinėdamas priešpriešinį apeliacinį skundą, mano nuomone, šis EB 97 ir 88 straipsniais pagrįstas sprendimas buvo susijęs tik su į EB sutarties taikymo sritį patenkančiomis įmonėmis ir nebuvo taikomas EAPB sutarties reglamentuojamoms įmonėms [87]. Taigi antrųjų ir trečiųjų taisyklių priėmimas negalėjo lemti, kad būtų panaikintas leidimas, kurį Komisija buvo suteikusi 1971 m., nes juodosios metalurgijos įmonėms, mano manymu, jis negaliojo.

87 — Žr. šios išvados 148–151 punktus.

232. *Antra,* manyčiau, kad pareiga pranešti apie nagrinėjamą pagalbą labai aiškiai išplaukė iš trečiųjų taisyklių 6 straipsnio.

233. Šiame 6 straipsnyje įtvirtinta išankstinio patikrinimo procedūra, kurią Komisija atlieka dėl visų valstybių narių ketinimų suteikti pagalbą ir kuria siekiama, kad nebūtų teikiama su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba. Šiuo tikslu trečiųjų taisyklių 6 straipsnio 1 dalies pirmajame sakinyje iš valstybių narių reikalaujama, kad jos laiku praneštų Komisijai apie ketinimus suteikti ar pakeisti šiose taisyklėse numatytą pagalbą, kad ši institucija galėtų pateikti savo pastabas [88]. Be to, pagal šių taisyklių 6 straipsnio 1 dalies antrąjį sakinį, Komisija turi būti „tokiomis pačiomis sąlygomis informuojama *apie ketinimus suteikti pagalbą juodajai metalurgijai, dėl kurių ji jau yra išsakiusi nuomonę remiantis (EB) sutartimi*“ [89]. Pranešimas turi būti pateiktas per laikotarpį, kurį Teisingumo Teismas kvalifikavo kaip „naikinamąjį terminą“ [90]. Remiantis taisyklių 6 straipsnio 4 dalimi, valstybė narė negali įgyvendinti numatytų priemonių, ar jos būtų specialiosios, ar taikomos pagal EB sutarties

88 — Trečiosios taisyklės susijusios su tyrimų ir kūrimo pagalba, pagalba aplinkosaugai, pagalba juodosios metalurgijos įrenginių uždarymui ir, galiausiai, bendrose pagalbos schemose numatyta regionine investicine pagalba.

89 — Kitu šriftu išskirta mano.

90 — Žr. 2000 m. liepos 13 d. Sprendimą *Salzgitter prieš Komisiją* (C-210/98 P, Rink. p. I-5843, 49–55 punktai ir ten nurodyta teismo praktika).

pagrindu patvirtintą bendrosios pagalbos schemą, kol joms nepritarė Komisija. Kaip, atsižvelgiant į EB 88 straipsnio 3 dalį, yra pažymėjęs Teisingumo Teismas, ši kontrolė turi lemiamos reikšmės, siekiant užtikrinti bendrosios rinkos veikimą [91].

234. Iš trečiųjų taisyklių 6 straipsnio 1 dalies antrojo sakinio aiškiai matyti, kad, jam įsigaliojus 1986 m. sausio 1 d., pareiga pranešti apie finansines priemones, kokios nagrinėjamos šioje byloje, buvo aiški ir besąlyginė.

235. Šį vertinimą patvirtina Teisingumo Teismo praktika.

236. Tokia pareiga identiškai suformuluota ketvirtųjų, penktųjų ir šeštųjų taisyklių 6 straipsnio 1 dalyje. Nagrinėdamas klausimą dėl tokios nuostatos reikšmės pagal penktąsias taisykles, Bendrijos teismas yra nusprendęs, kad šios nuostatos formuluotė „(nepalieka) jokių abejonių viešosios valdžios institucijoms dėl joms tenkančios pareigos pranešti apie atitinkamą pagalbą ir nustatyti jos suteikimui sąlygą dėl išankstinio Komisijos leidimo, neatsižvelgiant į tai, ar ji bus kvalifikuota kaip pagalba“ [92].

237. Todėl, priešingai nei teigia Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 174 punkte, manau, kad pranešimo pareiga, kurią numatė Komisija trečiųjų taisyklių 6 straipsnio 1 dalies antrajame sakinyje, buvo aiškiai skirta tokiai pagalbai, kokia nagrinėjama šioje byloje. Ir Vokietijos Federacinė Respublika dėl savo dalyvavimo EAPB Konsultaciniame komitete, ir *Salzgitter* dėl savo svarbaus ekonominio vaidmens galėjo suvokti tokios pareigos įvedimą trečiosiose taisyklėse ir tai, kad ji išliko paskesnėse pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse. Dėl to, priešingai nei skundžiamo sprendimo 181 punkte nusprendė Pirmosios instancijos teismas, nemanyčiau, kad Komisija privalėjo kaip nors išaiškinti normas, įtvirtintas trečiosiose ir vėlesnėse taisyklėse.

238. Šiomis aplinkybėmis, mano nuomone, *Salzgitter* ir Vokietijos Federacinė Respublika galėjo tiksliai žinoti savo pareigų apimtį jau nuo pat trečiųjų taisyklių priėmimo 1986 metais. Taigi, priešingai nei teigia Pirmosios instancijos teismas, egzistavo

91 — Žr. 1990 m. vasario 14 d. Sprendimą *Prancūzija prieš Komisiją* (C-301/87, Rink. p. I-307, 17 punktas) ir 1996 m. liepos 11 d. Sprendimą *SFEI ir kt.* (C-39/94, Rink. p. I-3547, 70 punktas).

92 — Minėta nutartis *Vokietija prieš Komisiją* (55 punktas).

aiški ir nedviprasmiška pareiga pranešti apie nagrinėjamą pagalbą pagal trečiųjų, ketvirtųjų, penktųjų ir šeštųjų taisyklių 6 straipsnį.

239. Todėl, atsižvelgęs į visus šiuos argumentus, manyčiau, kad su taikytino teisinio pagrindo aiškumu susijusioje analizėje Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą.

a) Šalių argumentai

240. Iš principo šios išvados pakaktų pritarti Komisijos apeliaciniam skundui ir pasiūlyti Teisingumo Teismui panaikinti skundžiamą sprendimą. Vis dėlto manau, kad reikėtų pratęsti nagrinėjimą ir ištirti penktą bei trečią pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalis, siekiant įvertinti išvadas, kurias šioje byloje reikėtų padaryti iš šios teisės klaidos.

242. Komisija tvirtina, kad skundžiamo sprendimo 175–179 punktuose Pirmosios instancijos teismas apsiribojo tuo, jog išvardijo Komisijai perduotus dokumentus, tačiau nepatikslino, ar juose buvo informacijos apie pagalbą, apie kurią nebuvo pranešta. Be to, jos teigimu, Pirmosios instancijos teismas neįvardijo jokios teisės nuostatos, įpareigojančios Komisijos administracinį aparatą atsižvelgti į šiuos dokumentus ne procedūros, per kurią jie jai buvo pateikti, kontekste.

2. Dėl penktos pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, susijusios su klaidingu vertinimu, kad Komisija žinojo apie nagrinėjamos pagalbos suteikimą

241. Penktoje pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje Komisija teigia, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą skundžiamo sprendimo 179 punkte nusprendęs, jog daugelį metų iki imdamasi veiksmų Komisija žinojo apie ZRFG taikymą *Salzgitter* atžvilgiu, ir todėl pažeidė rūpestingumo pareigą.

243. Komisija patikslina, jog dėl pačios valstybės pagalbos juodajai metalurgijai sistemos egzistavimo nėra nei numatyta, nei būtina, kad būtų keičiamasi informacija tarp Komisijos tarnybų, atsakingų už plieno gamybos kvotų sistemos įgyvendinimą, ir jos tarnybų, kontroliuojančių valstybės pagalbą. Ji priduria, kad Vokietijos Federacinė Respublika neįvykdė savo pareigos pateikti ataskaitą apie suteiktą pagalbą, kuri jai buvo nustatyta 1986–2002 metais galio-

jusių pagalbos juodajai metalurgijai taisyklių 7 straipsnyje, o už šių taisyklių įgyvendinimą atsakingoms tarnyboms nebuvo perduota jokia informacija.

244. Komisija pabrėžia, kad pagal plieno gamybos kvotų sistemą juodosios metalurgijos įmonės neprivalo pateikti Komisijai savo veiklos ar metinių ataskaitų ir todėl iš principo ji neprivalanti skaityti šių dokumentų.

245. Komisija ginčija Pirmosios instancijos teismo konstatavimą skundžiamo sprendimo 179 punkte, kad *Salzgitter* veiklos ir metinėse ataskaitose, kurias ji pateikė Komisijai, buvo nurodyti ypatingi atidėjimai, kuriuos ji taikė. Komisija papildo, jog lemiamos reikšmės kvotų sistemoje bet kuriuo atveju turi ne investicijoms panaudotos lėšos ar atidėjimai, o poveikis, kurį investicijos turėjo gamybos pajėgumams ir vėliau pačioms gamybos apimtims. Ji teigia, jog net jei būtų pritarta Pirmosios instancijos teismo teiginiui skundžiamo sprendimo 178 punkte, pagal kurį kvotų sistemoje Komisijai iš tikrųjų turėjo būti pranešta apie finansavimo šaltinius, nagrinėjami atidėjimai buvo ne finansavimo šaltiniai, o specialioms investicijoms skirtas mokesčių mokėjimo atidėjimas.

246. Komisija mano, kad Pirmosios instancijos teismas neįvardijo nuostatos, iš kurios galėtų išplaukti jos pareiga susipažinti su dokumentais kitomis aplinkybėmis nei vykstant procedūrai, per kurią jie buvo pateikti. Ji priduria, kad dokumentų perdavimas pačios *Salzgitter* iniciatyva neįrodo, jog Komisija buvo susipažinusi su jų turiniu. Be to, pagalbos gavėja neįrodė šios aplinkybės.

247. Savo rašytinėse ir žodinėse pastabose Komisija atkakliai pabrėždavo pavojų, kuris dėl Pirmosios instancijos teismo išvadų gali kilti ir valstybės pagalbos kontrolės sistemai, ir jos administracinei struktūrai.

248. Viena vertus, ji pažymėjo, jog jeigu to, kad bet kokiam Komisijos padaliniui be jos prašymo buvo pateikti dokumentai, kuriuose veikiausiai yra tik miglotos informacijos apie valstybės pagalbos suteikimą, pakaktų uždrausti jai imtis vienintelės turimos priemonės dėl neteisėtos ar su bendrąja rinka nesuderinamos pagalbos suteikimo, pranešimo pareiga pagrįsta valstybės pagalbos kontrolė galėtų žlugti.

249. Kita vertus, ji pastebėjo, kad dėl Pirmosios instancijos teismo išvados gali iškilti klausimas dėl šiuolaikinės Komisijos

administracinės struktūros pasiekimų, t. y. aiškaus ir vienareikšmio kompetencijos paskirstymo, ir siūloma tokia administracinė struktūra, kai kiekvienas Komisijos darbuotojas turėtų nedelsdamas pranešti kompetentingai institucijai apie nustatytą teisės sistemos pažeidimą.

250. *Salzgitter* teigia, jog ši apeliacinio skundo pagrindo dalis susijusi su faktiniais argumentais, kurių Teisingumo Teismas neturi nagrinėti per apeliacinį procesą. Papildomai ji tvirtina, kad plieno kvotų priežiūros sistemoje nustatyta Komisijos pareiga atsižvelgti į anksčiau suteiktą pagalbą reiškia ir pareigą susipažinti su jai pateiktomis veiklos ataskaitomis. Ji priduria, kad šiuose dokumentuose esančiose metinėse ataskaitose aiškiai parodyta, kad *Salzgitter* gavo naudos iš ZRFG numatytų mokestinių priemonių, ir, be to, 1998 m. Komisija nusiuntė jai prašymą suteikti informacijos remdamasi būtent veiklos ataskaita. Ji tvirtina, kad šis klausimas buvo aptartas ir susitikime su Komisija 1982 m., kuriame dalyvavo ir už plieno kvotas, ir už valstybės pagalbos kontrolę atsakingos tarnybos. Ji mano, kad Komisijos pareiga susipažinti su jai perduodama informacija išplaukia iš teisės būti išklausytam [93] ir kad Komisija bet kuriuo atveju negali naudoti prieš pilietį aplinkybės, jog jis persiuntė informaciją nekompetentingam padaliniui.

251. Vokietijos Federacinė Respublika teigia, kad kaip valstybės pagalbos kontrolės institucija Komisija turi atsižvelgti į visą informaciją, kuri jai galėtų būti perduota. Ji priduria, jog už plieno kvotų valdymą atsakingų administracinių tarnybų kompetencija leidžia joms suprasti, jog gauta informacija yra su valstybės pagalbos kontrole susijusi informacija ir kad jos privalo ją perduoti atsakingoms tarnyboms, kurioms pavesta pagalbos kontrolė.

b) Vertinimas

252. Priešingai nei teigia *Salzgitter*, manau, kad nagrinėjama penkta pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalis priimtina.

253. Tiesa, kad pagal EAPB sutarties 32d straipsnį, kuris identiškas EB 225 straipsniui, apeliacinis skundas turi apsiriboti teisės klausimais, nes iš principo tik Pirmosios

93 — 1989 m. rugsėjo 21 d. Sprendimas *Hoechst prieš Komisiją* (46/87 ir 227/88, Rink. p. 2859).

instancijos teismas kompetentingas vertinti faktines aplinkybes [94].

254. Tačiau, mano manymu, šios apeliacinio skundo pagrindo dalies nagrinėjimas kelia ne tik faktinių aplinkybių vertinimo klausimą. Mano nuomone, jos pagrįstumo vertinimas, atsižvelgiant į nagrinėjamą pirmą šio apeliacinio skundo pagrindo dalį, tikrai kelia ir teisės problemą.

255. Šiuo atveju kyla klausimas, ar Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nusprendęs, jog Komisija nepaisė savo rūpestingumo pareigos nenustačiusi, kad buvo suteikta nagrinėjama pagalba ir kad apie tai nebuvo pranešta, nors valstybei narei teko aiški ir besąlyginė pranešimo pareiga.

256. Pirmiausia reikia pažymėti, kad skundžiamame sprendime Pirmosios instancijos teismo padarytos išvados dėl galimos pareigos perduoti informaciją Komisijos padaliniams šioje byloje yra ypatingos. Pirmosios instancijos teismas tai pabrėžė kelis kartus, t. y. skundžiamo sprendimo 179 ir 182 punktuose. Šios išvados buvo padarytos remiantis ypatingomis pareigomis, kurias Komisija nustatė juodosios metalurgijos įmonėms ir kuriomis siekiama įveikti akivaizdžią krizę Europos juodosios metalurgijos sektoriuje

257. Skundžiamo sprendimo 176 ir 177 punktuose Pirmosios instancijos teismas aprašė juodosios metalurgijos įmonėms tenkančias pareigas dėl jų plieno gamybos priežiūros sistemos įdiegimo [95]. Be kita ko, Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad šiai 1980 m. įdiegtai sistemai įgyvendinti Komisija reguliariai gaudavo atnaujintą informaciją apie atitinkamų įmonių produkciją bei tiekimą. Pirmosios instancijos teismas taip pat pastebėjo, jog įgyvendindama šią sistemą ji buvo nustačiusi aiškų santykį tarp neleidžiamos pagalbos suteikimo ir gamybos kvotų, kad būtų užkirstas kelias tokių priemonių kumuliacijai. Pavyzdžiui, pagal Komisijos sprendimo Nr. 2177/83/EAPB [96]

94 — Norėčiau priminti, kad, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, tik Pirmosios instancijos teismas kompetentingas, viena vertus, nustatyti faktines aplinkybes, išskyrus atvejus, kai materialų jo išvadų netikslumą lemia jam pateikta bylos medžiaga, ir, antra vertus, jas įvertinti. Taigi faktinių aplinkybių vertinimas, išskyrus Pirmosios instancijos teismui pateiktų įrodymų iškraipymo atvejį, nėra teisės klausimas, kuriam taikoma Teisingumo Teismo kontrolė pagal apeliacinę procedūrą. Tačiau, jei Pirmosios instancijos teismas nustatė ar vertino faktines aplinkybes, Teisingumo Teismas lieka kompetentingas kontroliuoti šių faktinių aplinkybių ir jomis remiantis padarytų teisinių išvadų Pirmosios instancijos teisme teisinį kvalifikavimą. Be kita ko, žr. 2006 m. balandžio 6 d. Sprendimą *General Motors prieš Komisiją* (C-551/03 P, Rink. p. I-3173, 51 ir 52 punktai).

95 — Ši sistema, remiantis AP 58 straipsniu, buvo sukurta 1980 m. spalio 31 d. Komisijos sprendimu Nr. 2794/80/EAPB, nustatančiu gamybos kvotų sistemą juodosios metalurgijos pramonės įmonėms (OL L 291, p. 1). Šios sistemos galiojimas kelis kartus buvo pratęstas iki 1988 m. birželio 30 dienos.

96 — 1983 m. liepos 28 d. Sprendimas dėl priežiūros ir gamybos kvotų tam tikriems juodosios metalurgijos pramonės produktams sistemos taikymo pratęsimo (OL L 208, p. 1). Šio sprendimo 15A straipsnio turinys faktiškai pažodžiui buvo perimtas į vėlesnių sprendimų dėl pratęsimo, t. y. 1984 m. sausio 31 d. Komisijos sprendimo Nr. 234/84/EAPB (OL L 29, p. 1), 1985 m. lapkričio 27 d. Komisijos sprendimo Nr. 3485/85/EAPB (OL L 340, p. 5) ir 1988 m. sausio 6 d. Komisijos sprendimo Nr. 194/88/EAPB (OL L 25, p. 1), 15A straipsnius.

15A straipsnio 1 dalį ji turėjo teisę „sumažinti įmonės kvotas, jeigu ji (nustatytų), kad šiai įmonei buvo suteikta pagalba, kuriai Komisija nebuvo pritarusi pagal (antrąsias taisykles), arba jei nebuvo patenkintos sąlygos, pagal kurias buvo suteiktas leidimas“.

258. Atsižvelgęs į šiuos duomenis ir į Teisingumo Teismo praktiką [97], skundžiamo sprendimo 178 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad „todėl Komisija būtinai turėjo tikrinti su gamyba susijusią informaciją, kurią ji gaudavo iš juodosios metalurgijos įmonių ypač tam, kad galėtų nustatyti, ar gamybos pajėgumai nebuvo išsaugomi ar didinami dėl be leidimo gaunamos valstybės pagalbos“.

259. Pirmosios instancijos teismas taip pat pabrėžė, jog juodosios metalurgijos įmonių programos griežtai kontroliuojamos [98], ir priminė, kad 1988 m. Komisija buvo iš naujo išnagrinėjusi ZRFG numatytą pagalbos schemą ir 1988 m. gruodžio mėn. priėmusi sprendimą nepareikšti prieštaravimų pagal EB sutartį.

260. Atsižvelgęs į tai ir į *Salzgitter*, vykdant minėtus įpareigojimus, Komisijai perduotą informaciją, skundžiamo sprendimo 179 punkte Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad ši institucija „turėjo pastebėti bei konstatuoti, kad apie (ginčijamą pagalbą) nebuvo pranešta, ir pradėti atitinkamas procedūras“. Taigi dėl to, kad Komisija ilgai nesiėmė jokių veiksmų, ir dėl netikrumo bei teisinės situacijos aiškumo stokos skundžiamo sprendimo 180 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog Komisijai „pažeidžiant <…> rūpestingumo pareigą susidarė dviprasmiška situacija“, kurią ji privalėjo išaiškinti prieš priimdama sprendimą nurodyti susigrąžinti suteiktą pagalbą.

261. Priešingai nei nusprendė Pirmosios instancijos teismas, mano nuomone, šioje byloje sunku kaltinti Komisiją pažeidus rūpestingumo pareigą, nes apie nagrinėjamą pagalbą nebuvo pranešta jokia forma, nepaisant aiškaus ir besąlyginio tokios pareigos pobūdžio.

262. Tokia mano nuomonė pagrįsta atitinkamų Komisijos ir valstybių narių įgaliojimų ir joms tenkančios atsakomybės valstybės pagalbos kontrolės sistemoje analize.

97 — Pirmosios instancijos teismas daro nuorodą į 1985 m. sausio 15 d. Sprendimą *Finsider prieš Komisiją* (250/83, Rink. p. 131, 9 punktas), 1985 m. spalio 15 d. Sprendimą *Krupp ir Thyssen prieš Komisiją* (211/83, 212/83, 77/84 ir 78/84, Rink. p. 3409, 34 punktas) ir 1987 m. balandžio 7 d. Sprendimą *Dillinger Hüttenwerke prieš Komisiją* (226/85, Rink. p. 1621, 12 punktas).

98 — Pirmosios instancijos teismas daro nuorodą į 1981 m. lapkričio 18 d. Komisijos sprendimą Nr. 3302/81/EAPB dėl informacijos apie juodosios metalurgijos įmonių investicijas pateikimo (OL L 333, p. 35), iš dalies pakeistą 1985 m. liepos 26 d. Komisijos sprendimu Nr. 2093/85/EAPB (OL L 197, p. 19), galiojusį iki 1991 m. spalio 16 dienos.

263. Komisijai, kaip ir visoms Bendrijos institucijoms, vykdant savo administracinius uždavinius taikomas gero administravimo principas.

264. Nuo tada, kai Teisingumo Teismas priėmė vieną pirmųjų savo sprendimų, šis principas yra sudėtinė nerašytų Bendrijos teisės taisyklių dalis [99]. Su šiuo principu susiję reikalavimai buvo laipsniškai plėtojami Teisingumo Teismo praktikoje ir galiausiai įtvirtinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos [100] 41 straipsnyje.

265. Gero administravimo principas reikalauja, kad Komisija rimtai ir nuodugniai ištirtų visus faktinius bei teisinius duomenis, galinčius turėti įtakos priimant teisės aktą [101]. Be to, kadangi Komisija turi išimtinę kompetenciją vertinti tam tikros valstybės pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka, ji privalo atlikti rūpestingą ir nešališką kiekvieno jai žinomo atvejo tyrimą. Rūpestingumo pareiga, kurios pažeidimu Komisiją apkaltino Pirmosios instancijos teismas, yra reikalavimas administraciniu būdu išnagrinėti bylą „per protingą terminą“. Anot Bendrijos teismo, šis terminas „turi būti vertinamas atsižvelgiant į kiekvienos konkrečios bylos aplinkybes ir ypač į jos kontekstą, skirtingus procedūrinius etapus, kuriuos turi vykdyti Komisija, bylos sudėtingumą ir jos poveikį skirtingoms suinteresuotoms šalims“ [102]. Taigi institucijos neturėtų neribotam laikui užtęsti procedūrų, o taip pat sankcijos gali būti skiriamos už jų pasyvumą, nepaisant to, kad jos privalėjo imtis veiksmų per protingą terminą.

266. Praktikoje gero administravimo principo taikymas reikalauja, kad Komisija imtųsi visų vidaus priemonių geram savo tarnybų darbui užtikrinti [103]. Šiuo tikslu ji turi vidaus darbo organizavimo kompetenciją. Komisija yra vienas organizacinis ir funkcinis vienetas [104]. Tačiau jos tarnybos suskirstytos į generalinius direktoratus, direktoratus ir padalinius bei skyrius, vadovaujantis darbo paskirstymo planu, kuris parengtas taip, kad, jeigu įmanoma, būtų išvengta kompetencijos

99 — 1957 m. gruodžio 10 d. Sprendimas *Société des usines à tubes de la Sarre prieš Aukščiausiąją valdžios instituciją* (1/57 ir 14/57, Rink. p. 201, 220).

100 — OL C 364, 2000, p. 1. Dėl šio principo turinio ir apimties žr. D. Simon „Le principe de „bonne administration“ ou la ‘bonne gouvernance concrète’“, *Le droit de l’Union européenne en principes, Liber amicorum en l’honneur de Jean Raux*, Apogée, Renas, 2006, p. 155.

101 — Žr. 1991 m. lapkričio 21 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Technische Universität München* (C-269/90, Rink. p. I-5469, 14 punktas), 1992 m. sausio 24 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *La Cinq prieš Komisiją* (T-44/90, Rink. p. II-1, 86 punktas), 1997 m. kovo 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Oliveira prieš Komisiją* (T-73/95, Rink. p. II-381, 32 punktas) bei 2002 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Alpharma prieš Tarybą* (T-70/99, Rink. p. II-3495, 182 punktas).

102 — 1998 m. rugsėjo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Gestevisión Telecinco prieš Komisiją* (T-95/96, Rink. p. II-3407, 75 punktas).

103 — EAPB sutarties srityje žr. AP 16 straipsnį. Šios vidaus darbo organizavimo priemonės įtvirtintos darbo tvarkos taisyklėse. Klostantis faktinėms bylos aplinkybėms, galiojo 1963 m. sausio 9 d. (OL 1963, 17, p. 181) ir 1993 m. vasario 17 d. (OL L 230, p. 15) darbo tvarkos taisyklės. Pastarosios buvo pakeistos 1999 m. rugsėjo 18 d. Komisijos darbo tvarkos taisyklėmis (OL L 252, p. 41), o vėliau – 2000 m. lapkričio 29 d. taisyklėmis (OL L 308, p. 26).

104 — Pagal 1963 ir 1993 m. darbo tvarkos taisyklių 17 straipsnį „(Komisijai) siekti tikslų padeda tarnybos, sudarančios vieną administracinę tarnybą.“ (Neoficialus vertimas).

dubliavimosi bei dvigubo darbo [105]. Siekdama užtikrinti darbo veiksmingumą, savo 1963 m. darbo tvarkos taisyklių 21 straipsnio 1 dalyje Komisija numatė, kad jos tarnybos „glaudžiai bendradarbiauja“. Remiantis šia nuostata, prieš pateikdamas dokumentą Komisijai, už jo rengimą atsakingas departamentas, laikydamasis darbo paskirstymo plano arba dėl nagrinėjamų klausimų pobūdžio turi apie tai informuoti kitus departamentus, siekdamas užkirsti kelią dvigubam darbui bei gauti jų pritarimą ar pastabas [106].

267. Šioje byloje iš Pirmosios instancijos teismo aprašytų aplinkybių matyti, kad nuo 1988 m. *Salzgitter* pateikdavo Komisijai veiklos ir metines ataskaitas, iš kurių paaiškėjo, kad ji naudojosi ypatingų atidėjimų teise pagal ZRFG 3 straipsnį. Pirmosios instancijos teismo teigimu, šie duomenys taip pat galėjo būti matomi iš 1988 m. Komisijos atlikto tyrimo dėl bendrosios pagalbos schemos suderinamumo su EB sutartimi.

268. Kaip ir Pirmosios instancijos teismas, manyčiau, jog Komisija turėjo galimybę sužinoti apie nagrinėjamos pagalbos suteikimą. Kaip aiškiai išplaukia iš skundžiamo sprendimo, Komisija dėjo pastangas prižiūrėti juodosios metalurgijos įmonių veiklą, imdamasi daugelio „krizės įveikimo“ priemonių, kurios leido jai gauti maksimaliai duomenų apie *Salzgitter* finansinę situaciją [107].

269. Ryšys tarp plieno gamybos kvotų ir valstybės pagalbos sistemų visiškai aiškus. Jis matyti iš Pirmosios instancijos teismo nurodytų sprendimų 15A straipsnio ir jų 14 straipsnio [108]. Pritaikiusi vieną šių nuostatų, Komisija neišvengiamai turi patikrinti įmonės atskaitomybę, remdamasi pastarosios pateikta informacija [109].

105 — 1963 m. darbo tvarkos taisyklių 19 straipsnis, 1993 m. taisyklių – 18 straipsnis, 1999 m. taisyklių – 17 straipsnis ir 2000 m. taisyklių – 19 straipsnis.

106 — Ši nuostata beveik pažodžiui buvo atkartota 1993 m. darbo tvarkos taisyklių 20 straipsnio pirmojoje pastraipoje, 1999 m. darbo tvarkos taisyklių 19 straipsnio pirmojoje pastraipoje ir 2000 m. darbo tvarkos taisyklių 21 straipsnio pirmojoje pastraipoje. Taip pat žr. M. Kindblom-Törnell „The role of the cabinets in the decision-making process of the European Commission“, *Liber amicorum en l'honneur de Sven Norberg*, Bruylant, Briuselis, 2006, p. 329, 230.

107 — Norėčiau pažymėti, jog 1988 m. birželio mėnesį panaikinus kvotų sistemą, remiantis AP 47 straipsniu buvo priimtas 1988 m. liepos 19 d. Komisijos sprendimas Nr. 2448/88/EAPB dėl tam tikros juodosios metalurgijos įmonių produkcijos priežiūros sistemos (OL L 212, p. 1). Pagal šį nuo 1988 m. liepos 1 d. iki 1990 m. birželio 30 d. galiojusį sprendimą įmonės privalėjo kas mėnesį pranešti Komisijai apie savo plieno gamybą ir tiekimą. Nuo 1991 m., siekiant įveikti nuolatinius sunkumus plieno rinkoje, remiantis AP 54 straipsniu buvo priimtas 1991 m. spalio 15 d. Komisijos sprendimas Nr. 3010/91/EAPB dėl informacijos, kurią plieno gamybos įmonės privalo pranešti apie savo investicijas (OL L 286, p. 20).

108 — Žr. 96 išnašoje nurodytų pratęsimo sprendimų 14 straipsnį.

109 — Žr. Komisijos pranešimą dėl informacijos, kurią turi pateikti juodosios metalurgijos įmonės, prašančios leidimo pasinaudoti Sprendimo Nr. 1696/82/EAPB 14 ir 15 straipsniais, ir Komisijos nustatytų šių nuostatų taikymo kriterijų (OL C 318, 1982, p. 3).

270. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog visos priemonės kartu sudaro vieningą sistemą ir niekas nedraudžia numatyti gamybos kvotų sistemoje pagalbos juodajai metalurgijai kriterijų, nes ir viena, ir kita sistema, neatsižvelgiant į jų teisinio pagrindo ir taikymo kriterijų skirtumus, siekiama restruktūrizacijos. Taigi, Teisingumo Teismo nuomone, tai, jog vienos šių sistemų taikymo duomenys naudojami taikant kitą sistemą, nėra nei savavaliavimas, nei diskriminacija [110].

271. Tačiau Komisija neprivalo daryti tam tikrų išvadų iš konstatuotos aplinkybės, jog nebuvo pranešta apie pagalbą. Be to, Teisingumo Teismas ypač atsargiai vertino procedūras, kurias Komisija buvo nustačiusi imdamasi krizės įveikimo priemonių. Šiuo klausimu norėtume priminti 1982 m. liepos 7 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Klöckner-Werke prieš Komisiją* [111]. Šioje byloje ieškinį pateikusi įmonė kaltino Komisiją nagrinėjant kvotų klausimą, be kita ko, neatsižvelgus į viešąsias subsidijas, kurias, pažeidžiant EAPB sutartį, buvo gavusios nemažai įmonių keliose valstybėse narėse. Anot *Klöckner-Werke AG*, Komisija privalėjo reaguoti į šių viešųjų subsidijų suteikimą. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komisija „*(AP) 58 straipsnyje numatytų priemonių kontekste*([112]) *neprivalėjo atsižvelgti į iškraipymus juodosios metalurgijos rinkoje, atsiradusius dėl galimai su Sutartimi nesuderinamos pagalbos skyrimo*“ [113]. Teisingumo Teismas pažymėjo, jog AP 58 straipsnio įgyvendinimas, kuris pagal savo pobūdį reikalauja greitų, paprastais kriterijais pagrįstų veiksmų, nesuderinamas su būtinybe atsižvelgti į tokius duomenis, kaip viešoji pagalba, kurios vertinimas reikalauja ypač sudėtingo tyrimo. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad „*nors negalima atmesti galimybės, jog tvarkydama gamybos kvotas Komisija galėtų atsižvelgti į (AP) 4 straipsnio c punktui ir šioje srityje priimtiems sprendimams prieštaraujančias situacijas, kurios buvo tinkamai konstatuotos pagal šiam tikslui nustatytas procedūras*, kaip ji jau dabar atsižvelgia į savo priežiūros veiklą investicijų klausimais, tačiau negalima žengti taip toli ir reikalauti, kad (AP) 58 straipsnio priemonės krizei įveikti būtų naudojamos kaip korekcinė priemonė neteisėtos valstybių narių suteiktos pagalbos atžvilgiu“ [114].

272. Taigi, atsižvelgiant į šiuos argumentus, Komisija neturi jokių pareigų dėl išvadų,

110 — Minėtas sprendimas *Krupp ir Thyssen prieš Komisiją*. Taip pat žr. minėtą sprendimą *Dillinger Hüttenwerke prieš Komisiją*, kuriame Teisingumo Teismas patikslino, jog Bendrojo sprendimo Nr. 234/84 14A ir 14B straipsniai, susiję su papildomų gamybos kvotų suteikimu, turi būti taikomi ir aiškinami atsižvelgiant į antrąsias taisykles. Iš to išplaukia, kad įmonei, laikytinai įvykdančia pagalbos leidimo suteikimo sąlygas, negali būti suteiktos papildomos kvotos pagal minėto sprendimo 14A straipsnį (13–15 punktas).

111 — 119/81, Rink. p. 2627.

112 — Priežiūros ir plieno gamybos kvotų sistema pagrįsta šia nuostata.

113 — Minėtas sprendimas *Klöckner-Werke prieš Komisiją* (19 punktas; kitu šriftu išskirta mano).

114 — Ten pat (kitu šriftu išskirta mano). Taip pat žr. 1983 m. gegužės 11 d. Sprendimą *Klöckner-Werke prieš Komisiją* (136/82, Rink. p. 1599, 36 punktas) ir *Klöckner-Werke prieš Komisiją* (311/81 ir 30/82, Rink. p. 1549, 36 punktas) bei minėtą sprendimą *Finsider prieš Komisiją*.

tvarkant gamybos kvotas darytinų iš to, kad galėjo būti nepranešta apie valstybės pagalbą. Tačiau tuo pačiu metu Komisija, kaip priežiūros institucija, privalėjo laikytis viso reikalaujamo rūpestingumo.

273. Vis dėlto nemanyčiau, kad šioje byloje ši rūpestingumo stoka galėtų atleisti valstybę narę nuo pareigos nurodyti grąžinti neteisėtai suteiktą pagalbą, o pagalbą gavusią įmonę – ją grąžinti.

274. Mano nuomone, nei Vokietijos Federacinė Respublika, nei *Salzgitter* negali pagrįstai remtis tuo, jog Komisija pažeidė gero administravimo principą, nors apie nagrinėjamą pagalbą niekaip nebuvo pranešta, nepaisant aiškaus ir besąlyginio tokios pareigos pobūdžio.

275. Svarbu priminti, kad teisė į gerą administravimą nėra absoliuti prerogatyva, kuria būtų galima remtis prieš Bendrijos administraciją bet kokiomis aplinkybėmis. Iš nusistovėjusios teismo praktikos išplaukia, kad, nors dėl gero administravimo principo Bendrijos institucijoms tenka tam tikros pareigos, jis taip pat reikalauja tam tikro suinteresuotojo asmens rūpestingumo [115]. Todėl privačiam asmeniui suteiktomis garantijomis negali pasinaudoti asmuo, elgęsis aplaidžiai ar piktybiškai.

276. Šioje byloje nustatyta, kad 1988 m. ar vėliau apie ginčijamą pagalbą nebuvo pranešta. Kaip yra nusprendęs Teisingumo Teismas, toks elgesys yra „ypatingai sunkus pažeidimas, nes (jis) prieštarauja esminei bendrosios rinkos apsaugos sistemai“ [116].

277. Išankstinis pranešimas sudaro prevencinės kontrolės sistemos, kurią Komisija buvo įdiegusi įvairiose pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse, esmę. Šis įpareigojimas leidžia jai užtikrinti bendros anglies ir plieno rinkos priežiūrą pagal EAPB sutartimi siekiamus tikslus, duodant leidimą suteikti tam tikrą pagalbą juodosios metalurgijos pramonei, atsižvelgiant į ypatingą sektoriaus jautrumą. Šis įpareigojimas taip pat leidžia pašalinti abejones, kurių galėtų turėti tam tikrą prie-

115 — Be kita ko, žr. 2003 m. gegužės 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Josanne ir kt. prieš Komisiją* (T-82/01, Rink. p. II-2013, 81 punktas).

116 — Minėta nutartis *Vokietija prieš Komisiją* (54 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

monę numatanti valstybė narė dėl klausimo, ar ji yra pagal taikytinas pagalbos juodajai metalurgijai taisykles leistina pagalba. Taigi neabejotina, jog pranešimo pareiga siekiama teisinio saugumo, ir todėl šiuo atžvilgiu jo būtina griežtai laikytis [117].

278. Trečiųjų taisyklių 6 straipsnyje įtvirtinusi pranešimo apie ketinimus suteikti pagalbą, koks nagrinėjamas šioje byloje, procedūrą, Komisija atliko užduotį, remiantis EAPB sutartimi numatytą jai valstybės pagalbos srityje, nes jai atrodė, jog anksčiau pagal EB sutartį patvirtintos schemos gali neigiamai paveikti gerą bendrosios anglies ir plieno rinkos veikimą.

279. Kaip aiškiai matyti iš penktos šių taisyklių konstatuojamosios dalies, buvo siekiama „įdiegti bendrą Bendrijos sistemą, kiekvienos pagalbos, kuri dar (galėjo) būti teikiama juodajai metalurgijai, atveju užtikrinančią vienodą vertinimą pagal vieną procedūrą“.

280. Ši sistema leidžia išvengti, kad bendra pagalbos schema, kuriai Komisija buvo pritarusi pagal EB sutartį, galėtų būti naujai taikoma EAPB sutarties kontekste, nors tai pasirodytų esant nesuderinama su geru bendros anglies ir plieno rinkos veikimu bei pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse apibrėžtomis normomis.

281. Taip ši sistema užtikrina vienodą požiūrį į valstybes nares ir ūkio subjektus pagal tai, ar pagal trečiųjų taisyklių 6 straipsnio 1 dalies pirmąjį sakinį jie praneša apie specialiąją juodosios metalurgijos įmonei suteiktą pagalbą ar apie pagalbą, suteiktą taikant bendrąją pagalbos schemą pagal tų pačių taisyklių 6 straipsnio 1 dalies antrąjį sakinį. Vienodo požiūrio principas būtų pažeistas, jei būtų leista suteikti pagalbą, skirtą taikant pagal EB sutartį patvirtintą bendrąją pagalbos schemą, ir būtų uždrausta pagalba, apie kurią buvo pranešta pagal tam tikras pagalbos juodajai metalurgijai taisykles. Tokia situacija prieštarautų patiems EAPB sutartimi siekiamiems tikslams ir panaikintų bet kokį praktinį išankstinės kontrolės sistemos, kurią Komisija įtvirtino trečiųjų, ketvirtųjų, penktųjų ir šeštųjų taisyklių 6 straipsniu, veiksmingumą. Tokia situacija taip pat sukeltų pavojų, jog lankstesnių EB sutarties taisyklių naudai bus apeitos EAPB sutartyje įtvirtintos taisyklės, visų pirma valstybės pagalbos draudimas, suformuluotas AP 4 straipsnio c punkte.

282. Šioje byloje neginčijama, jog, nepaisant trečiųjų ir paskesnių taisyklių 6 straipsnyje

117 — 2001 m. vasario 15 d. Sprendimas *Austrija prieš Komisiją* (C-99/98, Rink. p. I-1101, 73 ir 85 punktai).

aiškiai nustatytų valstybių narių pareigos, ginčijama pagalba buvo suteikta niekaip apie ją nepranešus.

283. Akivaizdu, kad tai, jog pagal plieno kvotų ir investicijų kontrolės sistemą *Salzgitter* perdavė Komisijai veiklos ataskaitas ar kitus tokio paties pobūdžio dokumentus, negali pakeisti tinkamo pranešimo, atitinkančio minėtos nuostatos reikalavimus.

284. Kaip dėl EB 88 straipsnio 3 dalyje numatytos procedūros yra nusprendęs Teisingumo Teismas, išankstinio pranešimo pareiga numatyta tik valstybėms narėms. Pavyzdžiui, ši pareiga neįvykdoma, jei pranešimą pateikia pagalbą gavusi įmonė [118]. Taigi išankstinio pranešimo apie valstybės pagalbą pareigą, numatytą EB sutartyje, Teisingumo Teismas aiškina labai griežtai. Juo labiau tai galioja EAPB sutarties kontekste, kuri, priminsiu, teikti valstybės pagalbą leidžia tik išimties tvarka.

285. Iš to išplaukia, kad Vokietijos Federacinė Respublika negalėjo išvengti jai pagal trečiųjų, ketvirtųjų, penktųjų ir šeštųjų taisyklių 6 straipsnį numatytos pranešimo pareigos remdamasi išvadomis, kurias Komisija galėjo padaryti ištyrusi *Salzgitter* perduotus dokumentus arba per bendrosios pagalbos schemos nagrinėjimą, kurį galėjo atlikti EB sutarties pagrindu.

286. Jeigu būtų kitaip, valstybė narė galėtų apeiti išankstinio pranešimo pareigą ir taip visiškai panaikinti praktinį išankstinės Komisijos atliekamos kontrolės veiksmingumą.

287. Šioje byloje neabejotina, jog beveik dešimt metų nepranešusi Komisijai apie ketinimus taikyti ZRFG 3 straipsnį *Salzgitter* naudai Vokietijos Federacinė Respublika pažeidė savo pareigas.

288. Taigi šiomis sąlygos ir net jei būtų daroma prielaida, kad Komisija nepaisė rūpestingumo pareigos, manyčiau, kad ši aplinkybė negalėjo atleisti valstybės narės nuo pareigos susigrąžinti nagrinėjamą pagalbą, nes, iš anksto nepranešus, ji *Salzgitter* buvo suteikta neteisėtai ir turi būti susigrąžinta.

118 — 2006 m. birželio 1 d. Sprendimas *P & O European Ferries (Vizcaya) ir Diputación Foral de Vizcaya* prieš Komisiją (C-442/03 P ir C-471/03 P, Rink. p. I-4845, 103 punktas).

289. Dabar, nagrinėdamas trečią pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalį, ištirsiu, ar vis dėlto Komisija galėjo reikalauti susigrąžinti nagrinėjamą pagalbą, nepažeisdama teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų.

3. Dėl trečios pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalies, susijusios su neteisingu teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principų išaiškinimu

290. Mano supratimu, trečioje pirmojo apeliacinio skundo pagrindo dalyje Komisija kaltina Pirmosios instancijos teismą neteisingai pritaikius Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principais, nusprendus, jog ji nepaisė šių principų reikalaudama susigrąžinti 1986–1995 m. *Salzgitter* suteiktą pagalbą.

a) Šalių argumentai

291. Komisija mano, jog skundžiamas sprendimas prieštarauja teisinio saugumo principui, nes Pirmosios instancijos teismas nepaisė su pagalba juodajai metalurgijai susijusių taisyklių pobūdžio. Komisijos teigimu, jos, kaip ir bendro rinkų organizavimo taisyklės, nuolat keičiasi. Šiais argumentais Komisija teigia, kad ūkio subjektai privalo tikėtis galimų taikytinų taisyklių pakeitimų ir negali turėti teisėtų lūkesčių, jog jiems nebus pritaikyti nauji apribojimai [119].

292. *Salzgitter* iš esmės teigia, jog Pirmosios instancijos teismas teisingai pritaikė teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių apsaugos principus.

293. Ji pažymi, kad, remiantis Teisingumo Teismo praktika, teisėtų lūkesčių apsaugos principu galima remtis ginčijant Bendrijos teisės aktus, jeigu pati Bendrija prieš tai sukūrė situaciją, galinčią pagrįsti teisėtus lūkesčius [120]. Šioje byloje, jos teigimu, Komisija ne kartą ir be išlygų pritarė ZRFG ir pirmosiose taisyklėse paskelbė turinti laikyti tokias pagalbos schemas, kaip ZRFG, teisėtomis [121].

119 — Komisija daro nuorodą į 1996 m. vasario 15 d. Sprendimą *Duff ir kt.* (C-63/93, Rink. p. I-569, 20 punktas).

120 — 2003 m. kovo 6 d. Sprendimas *Niemann* (C-14/01, Rink. p. I-2279, 56 punktas).

121 — Pirmųjų taisyklių pirma–ketvirta konstatuojamosios dalys.

294. Be to, *Salzgitter* teigia, jog tik 1998 m. Komisija pradėjo vertinti valstybių narių mokesčių sistemas valstybės pagalbos teisės aktų požiūriu. Šiuo atžvilgiu ji daro nuorodą į tam tikrus Komisijos sprendimus, kuriuose ji nebuvo nurodžiusi susigrąžinti pagalbą, suteiktą pagal nacionalinės mokesčių teisės aktus, visų pirma dėl su teisėtų lūkesčių apsauga susijusių priežasčių [122]. Taigi ji tvirtina, jog ginčijamas sprendimas prieštarauja vienodo požiūrio principui, nes jame reikalaujama susigrąžinti *Salzgitter* suteiktą pagalbą.

295. Vokietijos Federacinės Respublikos teigimu, Pirmosios instancijos teismas pagrįstai rėmėsi minėtais sprendimais *Duff ir kt.* [123] bei *Oliveira prieš Komisiją* [124], nes juose teisinio saugumo principu užtikrinama apsauga apibrėžiama jo plačiausia reikšme. Priminusi, jog pagal Teisingumo Teismo praktiką Bendrijos teisės aktas atitinka teisinio saugumo imperatyvą, tik jei leidžia suinteresuotiems asmenims tiksliai suvokti jiems nustatomų pareigų apimtį ir prie to atitinkamai prisitaikyti, Vokietijos Federacinė Respublika pabrėžia, kad toks vertinimas priklauso nuo konteksto, kuriame šis Bendrijos teisės aktas buvo priimtas, ir nuo palyginimo su anksčiau buvusia teisine situacija. Šioje byloje Vokietijos Federacinė Respublika mano, jog suinteresuotieji asmenys negalėjo tiksliai suprasti jiems tenkančių pareigų apimties, nes naujas reglamentavimas nebuvo nei aiškus, nei pakankamai motyvuotas. Taigi, jos nuomone, Pirmosios instancijos teismas pagrįstai konstatavo teisinio saugumo principo pažeidimą.

b) Vertinimas

296. Kaip minėta, skundžiamo sprendimo 182 punkte Pirmosios instancijos teismas nusprendė, jog ypatingomis šios bylos aplinkybėmis Komisija negalėjo nurodyti susigrąžinti *Salzgitter* suteiktą pagalbą, nepažeisdama teisinio saugumo principo. Pirmosios instancijos teismas pažymėjo, kad pagalbos gavėjai taikytinas teisinis pagrindas nebuvo aiškus ir, nereagavusi į pagalbos gavėjos ir Vokietijos Federacinės Respublikos jai perduotą informaciją, Komisija pasielgė nerūpestingai bei sukūrė dviprasmišką situaciją.

297. Atsižvelgęs į nagrinėjant pirmesnes dvi šio apeliacinio skundo pagrindo dalis padarytas išvadas, manyčiau, jog, priešingai nei

122 — 2003 m. vasario 17 d. Komisijos sprendimai Nr. 2002/347 ir 2003/755/EB dėl valstybės pagalbos, kurią Belgija suteikė Belgijoje įsteigtiems koordinavimo centrams (OL L 282, p. 25), 2003 m. vasario 17 d. Komisijos sprendimas 2003/515/EB dėl Nyderlandų įgyvendintos pagalbos schemos tarptautinei finansavimo veiklai (OL L 180, p. 52) ir 2003 m. vasario 17 d. Komisijos sprendimas 2003/601/EB (ex NN 55/2000) dėl Airijos pagalbos sistemos – užsienio pajamos (OL L 204, p. 51).

123 — 20 punktas.

124 — 29 punktas.

nusprendė Pirmosios instancijos teismas, pareikalavusi susigrąžinti nagrinėjamą pagalbą, Komisija nepažeidė nei teisinio saugumo, nei *Salzgitter* teisėtų lūkesčių apsaugos principų.

299. Atsižvelgęs į jau išdėstytus argumentus, nemanyčiau, kad, pareikalavusi susigrąžinti ginčijamą pagalbą, Komisija pažeidė *Salzgitter* teisinį saugumą.

i) Dėl tariamo teisinio saugumo principo pažeidimo

298. Teisinio saugumo principas reiškia, kad Bendrijos teisės aktas turi būti nedviprasmis ir kad teisės subjektai galėtų numatyti jo taikymą [125]. Pagal jį reikalaujama, kad bet koks institucijų aktas, galintis turėti teisinių pasekmių, būtų aiškus, tikslus ir taip praneštas suinteresuotajam asmeniui, kad šis galėtų užtikrintai žinoti, nuo kokio momento atsiranda šio akto sukeliamos teisinės pasekmės. Jeigu kalbama apie aktą, galintį sukelti finansinių pasekmių, šis principas yra ypač griežtas – tam, kad suinteresuotasis asmuo turėtų galimybę užtikrintai nustatyti šio akto jam nustatytas pareigas [126]. Taip gali būti valstybės pagalbos srityje Komisijos priimtų sprendimų atveju [127].

300. Kaip jau buvo nurodyta, pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės buvo patvirtintos visuotinai taikomais Komisijos sprendimais. Dėl šios priežasties jie buvo paskelbti *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*. Šios taisyklės tam tikromis sąlygomis leidžia nukrypti nuo principinio AP 4 straipsnio c punkte įtvirtinto valstybės pagalbos draudimo apibrėžtų pagalbos kategorijų, kurios išsamiai išvardytos pačiose taisyklėse, atveju. Mano nuomone, taisyklių normos yra aiškios. Šios išvados 232–238 punktuose tai jau buvo pasakyta dėl pareigos iš anksto pranešti apie ketinimus suteikti pagalbą. Ir Vokietijos Federacinė Respublika, dalyvaudama EAPB Konsultaciniame komitete, ir *Salzgitter*, atlikdamas didelį ekonominį vaidmenį, galėjo suvokti pareigų, kurias joms nustatė Komisija valstybės pagalbos kontrolės srityje, apimtį.

301. Dėl galimybės numatyti taikytinas normas taip pat manau, jog *Salzgitter* galėjo numatyti, kad skirtingose pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse Komisijos nustatytos sąlygos gali būti pritaikomos ir keičiamos,

125 — 1987 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Airija prieš Komisiją* (325/85, Rink. p. 5041, 18 punktas).

126 — Be kita ko, žr. 1981 m. liepos 9 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Gondrand Frères ir Garancini* (169/80, Rink. p. 1931, 17 punktas), 2006 m. spalio 3 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Hewlett-Packard prieš Komisiją* (T-313/04, 66 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

127 — Minėtas sprendimas *Duff ir kt.* (20 punktas).

atsižvelgiant į ekonominės situacijos juodosios metalurgijos sektoriuje kaitą.

302. Kaip teisingai pastebėjo Komisija, su pagalba juodajai metalurgijai susijusios sąlygos nuolat keičiasi. Pagalbos juodajai metalurgijai taisyklės ir jose nustatytos sąlygos galioja tik apibrėžtą laikotarpį. Šios taisyklės keičia vienos kitas ir kiekvienose jų buvo iš naujo formuluojamos nukrypti leidžiančios nuostatos, atsižvelgiant į techninę ir ekonominę raidą juodosios metalurgijos pramonėje. Formuluodama taisykles, Komisija tik norėjo, kad pagalba nebūtų skiriama nuolat, o liktų laiko atžvilgiu apribota išimtis, atitinkanti tam tikrą apibrėžtą padėtį ir poreikius. Todėl Komisijos sprendimas, kuris pagalbos juodajai metalurgijai taisyklių kontekste leidžia suteikti apibrėžtą pagalbą tam tikroms juodosios metalurgijos įmonėms, sukuria tokią teisinę padėtį, kuri gali būti keičiama Bendrijos institucijoms pasinaudojus savo diskrecija, kaip gali būti daroma, pavyzdžiui, su bendru rinkų organizavimu, kurio tikslas reikalauja nuolatinio adaptavimo, atsižvelgiant į ekonominės situacijos pokyčius [128]. Taigi, nustojus galioti vienoms pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėms, Komisija, priimdama naujas taisyklės, gali įtvirtinti naujas normas, jeigu mano, kad teisingas EAPB sutarties nuostatų taikymas reikalauja tokio žingsnio.

303. Todėl manyčiau, kad ginčijamas sprendimas, kuriame nustatyta, jog apie nagrinėjamą pagalbą nebuvo pranešta ir todėl ji turi būti grąžinta, neleidžia spręsti, kad Komisija būtų pažeidusi teisinio saugumo principą, o Vokietijos Federacinė Respublika, nepranešdama apie šią pagalbą pagal trečiųjų, ketvirtųjų ir penktųjų taisyklių reikalavimus, nepaisė šio principo.

ii) Dėl tariamo teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimo

304. Teisėtų lūkesčių apsaugos principas išplaukia iš teisinio saugumo pricipo. Tam tikros taisyklės pakeitimo atveju jis skirtas teisėtai vieno ar kelių fizinių ar juridinių asmenų įgytos padėties apsaugai užtikrinti [129]. Tačiau, jeigu tam tikra situacija gali būti keičiama Bendrijos institucijoms pasinaudojus savo diskrecija, ūkio subjektai

128 — Be kita ko, žr. 1999 m. spalio 14 d. Sprendimą *Atlanta prieš Komisiją ir Tarybą* (C-104/97 P, Rink. p. I-6983, 52 punktas).

129 — Be kita ko, žr. 2000 m. gegužės 18 d. Sprendimą *Rombi ir Arkopharma* (C-107/97, Rink. p. I-3367, 66 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

negali teisėtai tikėtis esamos padėties išsaugojimo [130].

305. Šioje byloje, atsižvelgęs į pirmiau padarytas išvadas, manyčiau, jog nei *Salzgitter*, nei Vokietijos Federacinė Respublika negali remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu.

306. Yra žinoma, kad valstybės pagalbos srityje valstybės narės negali remtis pagalbos gavėjų teisėtais lūkesčiais, siekdamos išvengti pareigos susigrąžinti neteisėtai suteiktą pagalbą, jeigu ji buvo suteikta pažeidžiant procedūrinius reikalavimus. Teisingumo Teismo nuomone, kitokiu atveju nacionalinės institucijos galėtų pasiremti savo pačių elgesio neteisėtumu, siekdamos panaikinti Komisijos atliekamos kontrolės veiksmingumą [131].

307. Taip pat žinoma, jog, atsižvelgiant į pagalbos kontrolės privalomąjį pobūdį, ūkio subjektai iš esmės gali turėti teisėtų lūkesčių dėl pagalbos teisėtumo tik tuo atveju, jeigu ši buvo suteikta laikantis numatytos procedūros ir visų pirma – Komisijai suteiktos kompetencijos [132]. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką rūpestingas ūkio subjektas paprastai turi galimybę įsitikinti, ar šios procedūros buvo laikomasi [133].

308. Šioje išvadoje norėčiau pažymėti, kad nepranešusi apie nagrinėjamą pagalbą Vokietijos Federacinė Respublika nepaisė procedūros, kuri nuo 1986 m. buvo numatyta įvairiose pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse. Taip pat manyčiau, kad *Salzgitter* turėjo galimybę iš anksto suprasti šių pareigų reikšmę Komisijos įtvirtintoje valstybės pagalbos kontrolės sistemoje.

309. Taigi, mano nuomone, atsižvelgiant į nurodytą teismo praktiką ir ypatingomis šios bylos aplinkybėmis nei Vokietijos Federacinė Respublika, nei *Salzgitter* negali remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažei-

130 — Minėtas sprendimas *Delacre ir kt. prieš Komisiją* (33 punktas ir ten nurodyta teismo praktika) bei 1997 m. spalio 24 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Wirtschaftsvereinigung Stahl ir kt. prieš Komisiją* (T-244/94, Rink. p. II-1963, 58 ir 59 punktai).

131 — Dėl EB sutarties, be kita ko, žr. 1997 m. sausio 14 d. Sprendimą *Ispanija prieš Komisiją* (C-169/95, Rink. p. I-135, 48 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

132 — Dėl EB sutarties, be kita ko, žr. 2006 m. birželio 22 d. Sprendimą *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją* (C-182/03 ir C-217/03, Rink. p. I-5479, 150–152 punktai).

133 — Žr. minėtą sprendimą *Alcan Deutschland* (25 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

dimu, siekdamos išvengti pareigos grąžinti nagrinėjamą pagalbą.

310. Bet kuriuo atveju nemanau, jog Komisija galėjo pagrįsti suinteresuotos valstybės narės ir pagalbos gavėjos teisėtus lūkesčius dėl nagrinėjamų pagalbos priemonių suderinamumo su EAPB sutarties nuostatomis.

311. Kaip savo išvados byloje, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją*, 365–370 punktuose pažymėjo generalinis advokatas P. Léger, pagal Teisingumo Teismo praktiką teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimas pripažįstamas, jei įvykdytos trys sąlygos.

312. Pirma, turi būti Bendrijos administracijos aktas ar veiksmas, galintis sukelti tokių lūkesčių. Be to, administracija turi būti pateikusi tikslias garantijas [134].

313. Antra, ūkio subjektas neturi galėti numatyti anksčiau Bendrijos administracijos taikytos praktikos pasikeitimo. Iš nusistovėjusios teismo praktikos išplaukia, kad, jei atidus ir pakankamai informuotas ūkio subjektas galėjo numatyti, jog Bendrijos teisės akto priėmimas gali paveikti jo interesus, jis negali remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu priėmus šį teisės aktą [135]. Bendrijos institucijos teisės akto ar veiksmo sukelti lūkesčiai yra „teisėti“ ir todėl turi būti saugomi, jei atitinkamas asmuo galėjo pagrįstai tikėtis, kad taip sukurta situacija bus išlaikyta ar išliks stabili, kaip tai padarytų „atidus ir pakankamai informuotas“ ūkio subjektas.

314. Trečia, skundžiamu teisės aktu ginamas Bendrijos interesas neturi pateisinti grėsmės suinteresuotojo asmens teisėtiems lūkesčiams. Ši sąlyga tenkinama, jei, palyginus esamus interesus, matyti, kad nagrinėjamomis aplinkybėmis Bendrijos interesas nėra viršesnis už atitinkamo asmens interesą, kad bus išlaikyta situacija, kurią jis teisėtai laikė stabilia [136].

315. Reikia išnagrinėti, ar šioje byloje Komisijos aktai ar veiksmai galėjo sukelti teisėtus

134 — Minėtas sprendimas *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją* (147 punktas ir ten nurodyta teismo praktika).

135 — Ten pat.

136 — Be kita ko, žr. 1997 m. liepos 17 d. Sprendimą *Affish* (C-183/95, Rink. p. I-4315, 57 punktas).

pagalbos gavėjos lūkesčius, neleidžiančius Komisijai įpareigoti Vokietijos Federacinę Respubliką nurodyti grąžinti pagalbą, o *Salzgitter* – šią pagalbą grąžinti.

316. Aš taip nemanau. Priešingai nei teigia *Salzgitter* ir Vokietijos Federacinė Respublika, manyčiau, kad Komisija nepagrindė teisėtų lūkesčių, EB sutarties pagrindu pritarusi bendrajai pagalbos schemai, numatytai ZRFG 3 straipsnyje, arba priėmusi pirmąsias taisykles, arba nereagavusi į *Salzgitter* jai perduotą informaciją.

317. Visų pirma, kalbant apie Komisijos sprendimus nepareikšti prieštaravimų dėl ZRFG 3 straipsnio, pasakytina, jog jie negali būti laikomi konkrečia garantija dėl nagrinėjamos pagalbos suderinamumo su EAPB sutarties taisyklėmis. Kaip pažymėjau nagrinėdamas priešpriešinį apeliacinį skundą, šie sprendimai priimti remiantis vien EB 87 ir 88 straipsniais ir susiję su įmonėmis, kurioms taikoma EB sutartis. Kadangi nagrinėjama pagalba buvo suteikta į EAPB sutarties taikymo sritį patenkančiai įmonei, jos suderinamumui su bendrąja anglies ir plieno rinka buvo taikytinos specialiosios šios sutarties nuostatos ir jai įgyvendinti priimti aktai [137].

318. Dėl pirmosiose pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse Komisijos nustatytų normų taip pat manau, jog jos negalėjo pagrįsti teisėtų *Salzgitter* lūkesčių dėl nagrinėjamos pagalbos suderinamumo su bendrąja anglies ir plieno rinka.

319. Kaip minėta, pagalbos juodajai metalurgijai taisyklėse Komisijos nustatytos normos atitinka konkrečią situaciją ir poreikius bei galioja tik nustatytą laiką. Iš nusistovėjusios teismo praktikos išplaukia, kad nors teisėtų lūkesčių apsaugos principas figūruoja tarp pamatinių Bendrijos principų, ūkio subjektai vis dėlto negali pagrįstai tikėtis, jog bus išsaugota esama situacija, kuri gali būti keičiama Bendrijos institucijoms pasinaudojus savo diskrecija. Minėtame sprendime *Wirtschaftsvereinigung Stahl ir kt. prieš Komisiją* Bendrijos teismas yra pažymėjęs, jog „geras bendrosios plieno rinkos veikimas apima

137 — Žr. šios išvados 149–152 punktus.

akivaizdžią nuolatinio adaptavimo būtinybę, atsižvelgiant į ekonominės situacijos kaitą“ [138]. Dėl priemonių krizės situacijai įveikti Bendrijos teismas yra nusprendęs, jog ūkio subjektai negali remtis įgyta teise į tai, kad bus išlaikyta tam tikru momentu susiklosčiusi teisinė situacija [139].

320. Kaip pažymėta, Komisijos sprendimas, kuriuo pagalbos juodajai metalurgijai taisyklių kontekste leidžiama suteikti apibrėžtos kategorijos pagalbą tam tikroms juodosios metalurgijos įmonėms, sukuria teisinę situaciją, kuri gali būti keičiama, vadovaujantis Komisijos diskrecija.

321. Iš to išplaukia, kad pirmųjų taisyklių ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje Komisijai, viena vertus, pažymėjus, jog jos taikomos „tik specialiajai pagalbai“, o bendrųjų pagalbos schemų taikymui juodajai metalurgijai ir toliau galioja Komisijos kontrolė remiantis AP 67 straipsniu bei EB 87 ir 88 straipsniais, o kita vertus, šių taisyklių 10 straipsnyje nurodžius, jog jos „taikomos iki 1981 m. gruodžio 31 d.“, akivaizdu, kad nuo šios datos Komisija galėjo priimti kitokias normas. Taigi *Salzgitter*, dėl kurios darytina prielaida, jog jai buvo žinomi taikytini teisės aktai, turėjo galimybę numatyti, kad jie gali būti koreguojami ir keičiami, atsižvelgiant į konjunktūrinius juodosios metalurgijos rinkos duomenis. Kitaip tariant, antrosiose taisyklėse nusprendusi įvesti vienodą procedūrą visai pagalbai juodajai metalurgijai ir trečiosiose taisyklėse nustačiusi konkrečią pareigą pranešti apie pagalbą, kokia yra nagrinėjamoji šioje byloje, Komisija, mano nuomone, nepažeidė teisėtų lūkesčių apsaugos principo.

322. Galiausiai, dėl to, kad Komisija nereagavo gavusi *Salzgitter* pateiktą informaciją, manyčiau, jog tai negalėjo šiai įmonei sukelti teisėtų lūkesčių dėl nagrinėjamos pagalbos suderinamumo su bendrąja anglies ir plieno rinka. Ši informacija buvo perduota ne pateikiant pranešimą, atitinkantį trečiųjų ir paskesnių taisyklių 6 straipsnio reikalavimus, o pagal plieno gamybos priežiūros bei investicijų kontrolės programas. Mano nuomone, to nepakanka, kad *Salzgitter* galėtų pagrįstai manyti, jog dėl jos gautos pagalbos Komisija nepareikš jokių prieštaravimų [140].

138 — 59 punktas.

139 — Ten pat.

140 — 1987 m. lapkričio 24 d. Teisingumo Teismo sprendimas *RSV prieš Komisiją* (223/85, Rink. p. 4617) netaikytinas šioje byloje. Šioje byloje Teisingumo Teismas nusprendė, kad Komisijos vėlavimas (26 mėnesius) priimti sprendimą dėl valstybės pagalbos suderinamumo galėjo sukelti pagalbos gavėjai teisėtų lūkesčių, galinčių neleisti Komisijai nurodyti nacionalinėms institucijoms pareikalauti grąžinti pagalbą. Tačiau aptariamoje byloje apie pagalbą buvo pranešta.

323. Todėl manyčiau, jog Komisijos aktai ar veiksmai šioje byloje negalėjo sukelti *Salzgitter* teisėtų lūkesčių, galinčių neleisti Komisijai nurodyti Vokietijos Federacinei Respublikai susigrąžinti pagalbą, o pagalbos gavėjai – ją grąžinti.

324. Atsižvelgęs į visus argumentus ir išvadas, kurios buvo padarytos išnagrinėjus dvi pirmesnes šio apeliacinio skundo pagrindo dalis, manyčiau, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nusprendęs, jog Komisija pažeidė teisinio saugumo principą, nurodžiusi susigrąžinti pagalbą, kuri, nepateikus pranešimo, buvo neteisėtai suteikta *Salzgitter*.

325. Todėl siūlyčiau Teisingumo Teismui pripažinti pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą pagrįstu ir panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek juo buvo panaikinti ginčijamo sprendimo 2 ir 3 straipsniai, susiję su 1986–1995 m. *Salzgitter* suteiktos pagalbos grąžinimu.

326. Atsižvelgęs į tai, kad išdėstyta, manyčiau, jog nėra reikalo išsakyti nuomonę dėl kitų šio apeliacinio skundo pagrindo dalių. Tą patį manyčiau ir dėl antrojo šio apeliacinio skundo pagrindo.

VII — Dėl bylos grąžinimo Pirmosios instancijos teismui

327. Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmojoje pastraipoje numatyta, kad, jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas panaikina Pirmosios instancijos teismo sprendimą. Tokiu atveju jis gali arba pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, arba grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui.

328. Manyčiau, kad šioje byloje dėl ginčo negali būti priimtas galutinis sprendimas. Dėl pagrindų, *Salzgitter* pateiktų ieškinyje dėl panaikinimo, neišvengiamai reikės įvertinti faktines aplinkybes, kurių Pirmosios instancijos teismas nenagrinėjo skundžiamame sprendime. Šiuo atveju visų pirma primintinas ketvirtasis ieškinio pagrindas, pateiktas dėl vertinimo klaidos kvalifikuojant tam tikras investicijas kaip į EAPB taikymo sritį patenkančias priemones, penktasis ieškinio pagrindas, susijęs su vertinimo klaida Komisijai nepriskyrus tam tikrų investicinių projektų aplinkosaugos priemonėms, ir šeštasis ieškinio pagrindas dėl vertinimo klaidos nustatant orientacinę nusidėvėjimo normą.

329. Šie argumentai skatina mane pasiūlyti grąžinti šią bylą Pirmosios instancijos teismui, kad šis priimtų sprendimą iš esmės, bei nespręsti bylinėjimosi išlaidų klausimo.

VIII — Išvada

330. Atsižvelgęs į pirmiau išdėstytus argumentus, siūlyčiau Teisingumo Teismui priimti tokį sprendimą:

1. Panaikinti 2004 m. liepos 1 d. Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Salzgitter prieš Komisiją* (T-308/00), kiek juo panaikinami 2000 m. birželio 28 d. Komisijos sprendimo 2000/797/EAPB dėl Vokietijos suteiktos valstybės pagalbos *Salzgitter AG*, *Preussag Stahl AG* ir grupės dukterinėms juodosios metalurgijos įmonėms, šiuo metu *Salzgitter AG – Stahl und Technologie (SAG)*, 2 ir 3 straipsniai.

2. Grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui sprendimui iš esmės priimti.

3. Nespręsti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų.